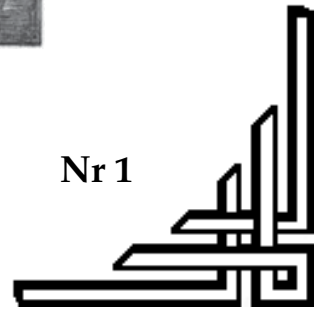

THEOSOFIE

Vol 14

Winter 2012

Nr 1

Inhoud

GEKRUISIGDE LIEFDE	1
HET SPIRITUELE LIJDEN VAN DE CHRISTOS	5
BEVRIJDING (F. MERRELL-WOLFF)	11
DE GRONDSLAGEN VAN RITUALISME IN KERK EN VRIJMETSELARIJ (I & II)	15
BRIEVEN VAN ROBERT CROSBIE – IN HET BEGIN (V & VI)	23
STUDIES IN DE GEHEIME LEER (I): XVI GROEI DOOR EIGEN INSPANNING	29
ELEMENTALEN – KARMA	35

Afbeelding voorpagina: *De Signatura Rerum* (1624) van Jacob Boehme.

Abonnementen *THEOSOFIE*: 15€

- Nederland: postbankrekening 342654 t.n.v. Stichting Theosofie
IBAN: NL63INGB0000342654 BIC: INGBNL2A
ING Bank N.V.
Veldweg 51, 4874 ML Etten-Leur. Tel. (076) 503 45 03
(e-mail: mariavohe@hotmail.com)
- België: bankrekening IBAN: BE24 9730 2671 4238 t.n.v. *THEOSOFIE*
BIC: ARSPBE22XXX Argenta bank
St.Norbertusstraat 16, 2060 Antwerpen. Tel. 03 233 10 76
- *THEOSOFIE* is een onafhankelijke uitgave, niet gebonden aan enige theosofische of andere organisatie.
- Brieven van lezers met kritiek, vragen of opmerkingen met betrekking tot onderwerpen besproken in dit tijdschrift zijn welkom.
- Verantwoordelijke uitgever:
P. Wouters % St.Norbertusstraat 16, 2060 Antwerpen, België.
(e-mail: theosofie@skynet.be)
- Wettelijk depot: 1987-4759-1.

DE DRIE THEOSOFISCHE DOELSTELLINGEN

Het vormen van een kern van Universele Broederschap van de Mensheid, zonder onderscheid van ras, geloof, geslacht, persoonlijke omstandigheden of richting.

De vergelijkende studie van oude en moderne religies, filosofieën en wetenschappen en het aantonen van het belang van zo'n studie.

Het onderzoek van de onverklaarde natuurwetten en de latente psychische vermogens in de mens.

Gekruisigde Liefde

BINNENKORT IS HET WEER PASEN, het belangrijkste christelijke feest in het liturgische jaar. Christenen vieren deze dag vanuit hun geloof dat Jezus, op de derde dag na zijn kruisiging, uit de dood is opgestaan. Voor theosofen heeft dit verhaal vooral een innerlijke betekenis. De hele geschiedenis van Jezus kan immers worden gelezen als een mysterieverhaal over inwijding en wedergeboorte. Gebeurtenissen zoals de maagdelijke geboorte, de kruisiging en de opstanding symboliseren stadia van het esoterische pad dat onze eigen Ziel moet gaan wil zij één worden met haar hemelse Vader en zo een Christos worden. Volgens H.P.Blavatsky is de evangelische Jezusfiguur

een vergoddelijkte verpersoonlijking van het verheerlijkte voorbeeld van de grote hiërofant van de tempels, en zijn verhaal, zoals dat in het Nieuwe Testament wordt verteld, is een allegorie, die ongetwijfeld diepe esoterische waarheden bevat, maar niettemin een allegorie is. [...] Elke handeling van de Jezus van het Nieuwe Testament, elk woord dat aan hem wordt toegeschreven, elke gebeurtenis waarbij hij betrokken zou zijn geweest gedurende de drie jaar van de opdracht die hij zou hebben volbracht, is gebaseerd op de cyclus van inwijding, een cyclus die berust op de precessie van de equinoxen en de tekens van de dierenriem.¹

In de antieke mysteriescholen kon de leerling ervaren dat hij een Ziel was die in ieder leven wordt gekruisigd wanneer zij incarneert in de natuurgeboren persoonlijkheid. Alleen door dit kruis zelf te kruisigen, door te sterven om te leven, in plaats van slechts te leven om weer te sterven, kan de geest worden bevrijd en de stof worden verheerlijkt. Dan is de mens Christoforus geworden, een Christosdrager, een brenger van Licht. In de gnostieke *Verhandeling over de Opstanding* lezen we hierover:

Als we ons nu in deze wereld manifesteren als wie hem [de Christos] dragen, zijn wij zijn lichtstralen, en worden door hem omhuld tot onze zonsongang, dat is tot onze dood in dit leven. We worden dan door hem naar de hemel opgetrokken, zoals zonnestrallen door de zon, waarbij we door niets worden tegengehouden. Dit is de opstanding van de geest, die de opstanding van de psyche en van het lichaam overbodig maakt.²

¹ H.P.Blavatsky, 'Reply to the mistaken conceptions of the Abbé Roca concerning my observations on Christian Esotericism', *Collected Writings*, IX, Wheaton, Theosophical Publishing House, p.225 + vn.

² J. Slavenburg en W. Glaudemans, *De Nag Hammadi Geschriften*, Deventer, Ankh-Hermes,

Dit ingrijpende proces werd sacramenteel bevestigd in een ritueel waarbij de kandidaat symbolisch aan een kruis werd gebonden, teneinde na drie dagen 'uit de doden' te worden opgewekt:

Op de dagen van de inwijdingsmysteriën moest de kandidaat, die de zonnegod voorstelde, in de sarcofaag [het heilige der heiligen] afdalen als de krachtgevende straal, die binnengaat in de vruchtbare schoot van de Natuur. De volgende ochtend komt hij eruit te voorschijn en stelt de wederopstanding van het leven voor, na de verandering die dood heet. In de grote MYSTERIËN duurde zijn zinnebeeldige dood twee dagen, waarna hij op de derde morgen met de zon verrees, na een laatste nacht van de wreedste beproevingen.³

Deze beproevingen vormen niet alleen een confrontatie met de eigen demonen, maar ook met de diepten van de verdorven natuur van de hele mensheid. Wat deze hellevaart werkelijk betekent kunnen we ons nauwelijks voorstellen, maar de volgende passage geeft ons wel enkele aanwijzingen:

In Egypte plaatste men de in trance verkerende neofiet in een lege sarcofaag in de Piramide waar de inwijdingsriten plaats vonden. In Indië en Midden-Azië werd hij aan een [kruisvormige] bank vastgebonden en wanneer zijn lichaam als dood geworden was (in trance verkeerde) droeg men hem in de crypte. Dan waakte de Hiërophant over hem en "leidde de verschijning-ziel (het astrale lichaam) uit deze wereld van Samsara (of begoocheling) naar de *lagere* rijken, waaruit hij, als hij slaagde, het recht had *zeven lijdende zielen* (Elementairen) te verlossen." Gekleed in zijn Anandamayakosha, het lichaam van zaligheid, verbleef de Srotâpanna⁴ waar wij geen recht hebben hem te volgen en ontving bij zijn terugkeer het *Woord*, al dan niet met het 'hartenbloed' van de Hiërofant.⁵

In de oudheid wordt het kruis trouwens vaak de *boom des levens* genoemd omdat de ingewijde na de kruisiging van zijn sterfelijke natuur als een onsterfelijke Ego-Ziel werd wedergeboren.⁶ Ook Paulus en Petrus vermelden dat Jezus werd "opgehangen aan een boom".⁷ En in de Scandinavische Edda's horen we Odin zijn kruisiging als volgt bezingen:

Ik weet dat ik negen hele nachten in de door de wind geteisterde boom

2004, p.131.

³ H.P.Blavatsky, *De Geheime Leer*, II, Eng.p.462.

⁴ Srotâpanna is een boeddhistische inwijdingsterm en betekent "hij die de stroom (naar nirvana) is ingetreden".

⁵ H.P.Blavatsky, 'The Trial of the Sun Initiate', *Collected Writings*, XIV, p.262.

⁶ H.P.Blavatsky, *De Geheime Leer*, II, Eng.p.560-562.

⁷ Galaten 3:13; Handelingen 5:30, 10:39.

hing, vastgenageld met speren. Geofferd aan Odin, mijzelf aan mijn Zelf boven mij in de boom; en niemand weet waar de wortel van die boom ontspringt.⁸

Het moge duidelijk zijn dat Jezus' wederopstanding niet letterlijk kan worden opgevat; het vertegenwoordigt geen fysische, maar een geestelijke werkelijkheid. De hele strijd over hoe we de evangeliën moeten begrijpen berust op de merkwaardige veronderstelling dat iets alleen dán 'waar' kan zijn, wanneer het zich als een *fysisch* feit voordoet of heeft voorgedaan. Maar 'fysisch' is niet het enige criterium voor waarheid. Er bestaan ook psychologische en spirituele waarheden, die fysisch noch bewezen, noch bestreden kunnen worden. Het feit dat religieuze verhalen vaak in strijd zijn met historisch geverifieerde feiten, bewijst nu net de zelfstandigheid van ziel en geest ten opzichte van de fysische waarneming.

Tot slot zouden we nog het volgende willen opmerken. Uit het mythologische karakter van het *evangelische* Jezusverhaal mag nu niet worden afgeleid dat Jezus zelf niet heeft bestaan, zoals sommige Bijbelcritici beweren. Volgens de theosofie was Jezus wel degelijk een historische persoon, wanneer hij ook geleefd moge hebben. En hij heeft inderdaad de dood overwonnen, net als zijn voorgangers Boeddha en Shankara, omdat hij de zuiverheid had bereikt die hem in staat stelde in zijn astrale lichaam *bewust voort te leven*.⁹ Het is bovendien van het grootste belang te begrijpen dat de Nazaraner niet alleen maar een Adept was; hij was tevens een Avatara, een rechtstreekse incarnatie van een straal van de Logos, of we deze nu Christos, Adi-Boeddha of Vishnu noemen:

Westerse theosofen vatten de Christos op zoals de gnostici uit de eeuwen die aan het christendom voorafgingen dat deden, en zoals de aanhangers van de Vedanta hun Krishna opvatten: ze maken onderscheid tussen de stoffelijke mens en het goddelijke beginsel dat, in het geval van een avatara, hem bezielt.¹⁰ [...] Voorwaar, "voor de redding van het goede en de vernietiging van het boze" zijn de personen, bekend als Gautama, Shankara, Jezus en enkele anderen, ieder in zijn tijd, geboren [...] en zij zijn allen door dezelfde kracht geboren.¹¹

Het is dan ook een misverstand te denken dat de werkzaamheid van deze

⁸ E.B., Titchenell. *The Masks of Odin, Wisdom of the Ancient Norse*, Pasadena, TUP, 1985, p. 126.

⁹ H.P.Blavatsky, *De Geheime Leer*, II, Eng.p.531. Zie ook H.P.Blavatsky, 'The Doctrine of the Avatars', *Collected Writings*, XIV, p.384-385.

¹⁰ H.P.Blavatsky, 'Notes on Abbé Roca's "Esotericism of Christian Dogma"', *Collected Writings*, VIII, p.374.

¹¹ H.P.Blavatsky, 'The Doctrine of Avatars', *Collected Writings*, XIV, p.373.

kracht 2000 jaar geleden is geëindigd, of dat deze pas enkele jaren daarvoor was begonnen.¹² Het grote offer is niet een eenmalige marteldood van een mens van vlees en bloed, maar de kruisiging van het Woord, het Licht der Lichten, dat in het diepste diep afdaalt om te zoeken wat verloren en verdwaald is geraakt. Jezus predikte niet de liefde, hij was de Liefde, en bij zijn dood is die Liefde niet verloren gegaan ☮

De redactie

*The Way to the Sabbath of Rest
or, the Soul's Progress in the work of the New-Birth*

Thomas Bromley 1629 - 1691
Member of the Philadelphian Society

¹² Idem, p.381.

Het Spirituele Lijden van de Christos

DIE UITDRUKKING, 'GIJ ZIJT GODEN', die voor onze bestudeerders van de *Bijbel* niets dan een abstractie is, heeft voor de kabbalisten een essentiële betekenis. Elke onsterfelijke geest die zijn glans over een mens uitstort, is een god – de Microkosmos van de Macrokosmos, een essentieel onderdeel van de Onbekende God, de Eerste Oorzaak waarvan hij een rechtstreekse emanatie is. Hij is in het bezit van al de eigenschappen van zijn bron en ouder. Tot deze eigenschappen behoren alwetendheid en almacht. Omdat de op die manier door een god bewoonde mens hierover beschikt, hoewel hij ze nog niet tot manifestatie kan brengen zolang hij in het lichaam is, en ze door de vermogens van de fysieke natuur worden verduisterd, versluierd en beperkt, kan hij ver boven zijn medemensen uitsteken, blijk geven van goddelijke wijsheid, en goddelijke vermogens vertonen. Want terwijl de andere stervelingen om hem heen slechts worden *overschaduw*d door hun goddelijke ZELF, en hun alle kans wordt gegeven om in het hiernamaals onsterfelijk te worden, maar met geen andere zekerheid dan hun persoonlijke inspanning om het koninkrijk van de hemel te bereiken, is de aldus uitverkoren mens al onsterfelijk geworden terwijl hij nog op aarde is. Hij is zeker van zijn beloning. Voortaan zal hij altijd in het eeuwige leven. Niet alleen kan hij 'heersen'¹ over alle werken van de schepping door gebruik te maken van de 'voortreffelijkheid' van de (onuitsprekelijke) NAAM, maar in dit leven kan hij ook hoger zijn dan de engelen, en niet, zoals men Paulus laat zeggen, 'een beetje lager dan de engelen'.²

De antieken koesterden nooit de heiligschennende gedachte dat zulke vervolmaakte entiteiten incarnaties waren van de Ene Allerhoogste en voor eeuwig onzichtbare God. Zo'n ontheiliging van de ontzagwekkende Majesteit kwam in hun opvattingen niet voor. Mozes en zijn voorgangers en andere gelijkaardige figuren, waren voor hen slechts volmaakte mensen, goden op aarde, want hun *goden* (goddelijke geesten) waren in hun geheiligde tabernakels, de gezuiverde fysieke lichamen, binnengetreden. [...]

Het aannemen van deze leer was dus de reden waarom de gnostici beweerden dat Jezus een mens was die door de Christos of Brenger van Leven werd overschaduw[d] [...] De eerste Nazareners, die tot de Gnostische sekten

¹ Psalmen 8:6.

² Deze tegenstrijdigheid, die in Hebreëen aan Paulus wordt toegeschreven, door hem over Jezus te laten zeggen (1:4) 'Ver verheven boven de engelen', en hem onmiddellijk daarop (2:9) te laten beweren 'Maar zien dat Jezus, die *een beetje lager* dan de engelen was geplaatst', toont aan hoe men zonder scrupules met de geschriften van de apostelen heeft geknoeid, indien ze er al ooit hebben geschreven.

moeten worden gerekend, geloofden dat Jezus een profeet was, maar hielden in verband met hem niettemin vast aan dezelfde leer dat bepaalde 'mensen van God', gezond en volkeren te verlossen en hen op het pad van de deugd terug te brengen, door het goddelijke worden 'overschaduwd'. De *Codex [Nazaraeus]* zegt:

Het Goddelijke *denkvermogen [mind]* is eeuwig, en het is zuiver licht, uitgestort door de schitterende *en onmetelijke ruimte* (pleroma). Het is de Voortbrenger van de Aeonen. Maar een van hen ging naar de stof (chaos), bracht daarin verwarde (turbulentos) bewegingen teweeg, en maakte haar door middel van een bepaald deel van het *hemelse* licht geschikt voor gebruik en om te verschijnen, maar dit was het begin van alle kwaad. De Demiurg (van de stof) maakte aanspraak op goddelijke eer. Daarom werd Christus ('de gezalfde') de vorst van de Aeonen (machten) gezond (expeditus); deze *nam de persoonlijkheid aan* van een heel vrome jood, Iesu, en *moest hem overwinnen*, maar vertrok, na *het* (het lichaam) *te hebben afgelegd*, naar de hemel.³

Hierna zullen we de volledige betekenis van de term Christos en de mystieke inhoud ervan verklaren. [...] Laten we [eerst] eens bekijken wat de grootste *ketterijen* van de Gnostici waren. We zullen Basilides als maatstaf voor onze vergelijkingen nemen, want alle stichters van andere Gnostische sekten groepeeren zich rondom hem, zoals een groep planeten haar licht ontleent aan haar zon.

Basilides beweerde dat hij al zijn leringen had van de apostel Mattheüs, en van Petrus door tussenkomst van Glaucias, zijn leerling.⁴ Volgens Eusebius⁵ publiceerde hij 24 delen *Toelichtingen op de evangeliën*,⁶ die alle werden verbrand, een feit dat ons doet vermoeden dat ze meer waarheid bevatten dan de school van Irenaeus bereid was te bestrijden. Hij beweerde dat nadat de onbekende, eeuwige, ongeschapen Vader eerst *Nous*, of het *Denkvermogen [Mind]* had voortgebracht, dit uit zichzelf de *Logos* emaneeerde. De *Logos* (het 'Woord' van Johannes) emaneeerde op zijn beurt *Phronesis*, of de Intelligenties (Goddelijk-Menselijke geesten). Uit *Phronesis* kwam *Sophia*, of vrouwelijke wijsheid, en *Dynamis* – kracht – voort.⁷ Dit waren de verpersoonlijkte eigenschappen van de Mysterieuze godheid, de Gnostische quinternion, die de vijf spirituele maar begrijpelijke substanties, persoonlijke krachten of wezens

³ *Op. cit.* Norbergs voorwoord, p.iv, v. Vgl. Dunlap, *Sod, the Son of the Man*, 1861, p. 32-33. De Demiurg, de schepper van de stoffelijke wereld, is volgens de Nazarenen en Gnostici niet de hoogste God (Dunlap, *Op. cit.*).

⁴ Clemens van Alexandrië, *Stromateis*, 7:17.

⁵ Kerkgeschiedenis, boek 4, hfst. 7.

⁶ De door Basilides toegelichte evangeliën waren niet onze huidige evangeliën, die, zoals de grootste autoriteiten hebben bewezen, in zijn tijd niet bestonden. Zie *Supernatural Religion*, deel 2, hfst. 6, 'Basilides'.

⁷ Irenaeus, *Tegen ketterijen*, boek 1, hfst. 24, §3.

die buiten de onbekende godheid staan, symboliseren. Dit is bij uitstek een kabbalistisch denkbeeld. Maar het is nog meer Boeddhistisch. Het oudste stelsel van Boeddhistische filosofie, dat veel ouder is dan dat van Gautama Boeddha, is gebaseerd op de ongeschapen substantie van het 'Onbekende', de Adi-Boeddha.⁸ Deze eeuwige, oneindige Monade bezit vijf daden van wijsheid, die tot zijn eigen essentie behoren. Uit deze straalde hij, door vijf afzonderlijke daden van *Dhyana*, vijf *Dhyani-Boeddha's* uit; deze zijn evenals *Adi-Boeddha* latent (passief) in hun stelsel. Noch *Adi*, noch een van de vijf *Dhyani-Boeddha's*, is ooit geïncarneerd geweest, maar zeven van hun emanaties werden Avatara's, dat wil zeggen waren op deze aarde geïncarneerd.

Irenaeus, die het stelsel van Basilides verklaart en daarbij de Gnostici citeert, verklaart het volgende:

Toen de ongeschapen, *ongenoemde* Vader de verdorvenheid van de mensheid zag, stuurde hij zijn eerstgeboren *Nous* in de vorm van Christus naar de wereld om allen die in hem geloven te verlossen van de macht

⁸ De vijf vormen mystiek tien. Ze zijn androgyn. 'Nadat hij zijn lichaam in twee delen had verdeeld, werd de hoogste wijsheid mannelijk en vrouwelijk' (*Manu*, boek 1, sloka 32). Er zijn in het Brahmanisme veel oude Boeddhistische denkbeelden te vinden.

De veel voorkomende gedachte dat de meest recente van de Boeddha's, Gautama, de negende incarnatie van Vishnu, of de *negende* Avatara, is, wordt door de Brahmanen gedeeltelijk tegengesproken, en door de geleerde Boeddhistische theologen geheel verworpen. Laatstgenoemden beweren dat de religie van Boeddha veel meer aanspraak kan maken op een hoge ouderdom dan een van de Brahmaanse godheden uit de *Veda's*, die ze wereldlijke literatuur noemen. Ze tonen aan dat de Brahmanen uit andere landen kwamen, en hun ketterij vestigden op basis van de volksgoden die al werden vereerd. Ze veroverden het land met het zwaard in de hand, en slaagden erin de waarheid te verstikken door een eigen theologie op te trekken op de bouwvallen van de oudere theologie van Boeddha, die eeuwenlang de overhand had gehad. Ze erkennen de goddelijkheid en het spirituele bestaan van sommige goden van de Vedanta, maar geloven, evenals bij de Christelijke engelenhiërarchie het geval is, dat al deze godheden zeer ondergeschikt zijn, zelfs aan de geïncarneerde Boeddha's. Ze erkennen zelfs niet de schepping van het fysieke heelal. Het heeft spiritueel en *onzichtbaar* al eeuwig bestaan, en werd dus alleen maar voor menselijke zintuigen zichtbaar gemaakt. Toen het voor het eerst verscheen, werd het vanuit het rijk van het onzichtbare in het zichtbare tevoorschijn geroepen, door de impuls van Adi-boeddha – de 'Essentie'. Ze nemen aan dat er 22 van zulke zichtbare verschijningen van het heelal – die door Boeddha's worden bestuurd – zijn geweest, en evenzovele vernietigingen ervan, door vuur en door water in een regelmatige opeenvolging. Na de meest recente vernietiging door de zondvloed, aan het einde van de vorige cyclus (de juiste berekening die enkele miljoenen jaren omvat, is geheim) is de wereld gedurende het tegenwoordige tijdperk, het Kaliyuga – Maha-Bhadda-Calpa – achtereenvolgens door vier Boeddha's bestuurd, van wie Gautama, de 'Heilige', de meest recente was. De vijfde, Maitreya Boeddha, moet nog komen. Laatstgenoemde is de verwachte kabbalistische Koning-Messias, de Boodschapper van Licht, en Sosiosh [Saoshyant], de Perzische Verlosser, die op een *wit* paard zal komen. Ook is hij de Christelijke Wederkomst. Zie de *Openbaring* van Johannes. [Zie over de Avatarische incarnaties van de Boeddha ook H.P.Blavatsky, "The Doctrine of the Avatars", *Collected Writings*, XIV, p.370-385. (NvdR)]

van hen die de wereld hebben gemaakt (de Demiurg en zijn zes zonen, de planeetgeesten). Hij verscheen onder de mensen als de mens Jezus, en verrichtte wonderen. Deze Christus *stierf niet* in eigen persoon, maar Simon van Cyrene, *aan wie hij zijn lichamelijke vorm verleende*, leed in zijn plaats; want de Goddelijke Macht, de Nous van de Eeuwige Vader, *is niet lichamenlijk*, en *kan niet sterven*. Wie dus beweert dat Christus is gestorven, is nog een slaaf van onwetendheid; wie dit ontkent is vrij, en heeft het doel van de Vader begrepen.⁹

Tot zover zien we in dit stelsel, wanneer het in zijn abstracte betekenis wordt begrepen, niets blasfemisch. Misschien is het een *ketterij* tegen de theologie van Irenaeus en Tertullianus, maar het bevat zeker niets heiligschennends tegen het religieuze denkbeeld zelf, en het zal elke onpartijdige denker veel meer in overeenstemming met de eerbied voor de godheid toeschijnen dan het antropomorfisme van het hedendaagse christendom. De Gnostici werden op grond van hun geloof dat Christus de dood in het fysieke lichaam niet feitelijk onderging of niet kon ondergaan door de orthodoxe Christenen *Docetae* of aanhangers van het Illusionisme genoemd. De latere Brahmaanse boeken bevatten eveneens veel dat in strijd is met het gevoel van eerbied voor en het denkbeeld van de Godheid; en evenals de Gnostici verklaren de Brahmanen zulke legenden die de goddelijke waardigheid van de Spirituele wezens – goden genoemd – zouden kunnen aantasten, door ze aan *Maya* of illusie toe te schrijven.

Een volk dat ontelbare eeuwen is grootgebracht en opgegroeid te midden van alle paranormale verschijnselen waarover beschaafde (!) volkeren lezen, maar die ze als ongelooflijk en waardeloos verwerpen, kan moeilijk verwachten dat zijn religieuze stelsel zelfs maar wordt begrepen – laat staan gewaardeerd. De meest diepzinnige en transcendentale bespiegelingen van de metafysici van de oudheid in India en andere landen zijn alle gebaseerd op dat grote Boeddhistische en Brahmaanse beginsel dat ten grondslag ligt aan al hun religieuze metafysica – *illusie* voor de zintuigen. Alles wat eindig is, is illusie; alles wat eeuwig en oneindig is, is werkelijkheid. Vorm, kleur, dat wat we horen en voelen, of met onze sterfelijke ogen zien, bestaat alleen voor zover het eenieder van ons via onze zintuigen kan bereiken. Het heelal bestaat voor een blindgeborene niet in vorm of kleur, maar in de *latentie* daarvan (in de zin van Aristoteles), en is een werkelijkheid voor de spirituele zintuigen van de blinde. We leven allen onder de machtige heerschappij van de verbeelding. Alleen de hoogste onzichtbare *originelen* die uit het denken van het Onbekende zijn geëmaneerd, zijn werkelijke, bestendige wezens, vormen en denkbeelden; op aarde zien we slechts hun weerspiegelingen – meer of minder juist, en altijd afhankelijk van de fysieke en verstandelijke structuur van de mens die ze ziet.

⁹ Irenaeus, *Tegen ketterijen*, 1:24:4.

Ontelbare eeuwen vóór onze jaartelling drukte de hindoemysticus Kapila, die door veel wetenschappers als een scepticus wordt beschouwd omdat ze hem met hun gebruikelijke oppervlakkigheid beoordelen, dit idee prachtig uit in de volgende woorden:

De mens (de fysieke mens) betekent zo weinig dat bijna niets hem zijn eigen bestaan en het bestaan van de natuur kan bewijzen. Misschien hebben dat wat we als het heelal beschouwen en de verschillende wezens waaruit het schijnt te zijn samengesteld, niets werkelijks, en zijn ze slechts het product van de voortdurende illusie – *maya* – voor onze zintuigen.

En in onze tijd herhaalt Schopenhauer dit filosofische denkbeeld dat nu 10.000 jaar oud is als volgt: “De natuur bestaat niet *per se*... De natuur is de oneindige illusie voor onze zintuigen.” Kant, Schelling en andere metafysici hebben hetzelfde gezegd, en hun school houdt aan dit idee vast. De voorwerpen van de zintuigen, die altijd bedrieglijk en veranderlijk zijn, kunnen niet werkelijk zijn. Alleen geest is onveranderlijk, en derhalve geen illusie. Dit is een zuiver Boeddhistische leer. De religie van de *Gnosis* (kennis), de meest duidelijke zijtak van het Boeddhisme, was volledig op deze metafysische stelling gebaseerd. Christos leed *spiritueel* voor ons, en wel veel heviger dan de illusionaire Jezus toen zijn lichaam op het kruis werd gemarteld.

In het denken van de Christenen is Christus slechts een andere naam voor Jezus. De filosofie van de Gnostici, de ingewijden en hiërofantten, begreep dit anders. De betekenis van dit woord Christos, *χριστός*, moet evenals die van alle Griekse woorden worden gezocht in haar taalkundige oorsprong – het Sanskriet. In deze taal betekent *kris* heilig, en de hindoegodheid *Chris-na* (de zuivere of de heilige) werd daarnaar genoemd. Aan de andere kant heeft het Griekse *Christos* verschillende betekenissen, zoals gezalfde (zuivere olie, *chrism*) en andere. Hoewel in alle talen het synoniem van het woord zuivere of heilige essentie betekent, is het de eerste emanatie van de onzichtbare Godheid, die zich concreet manifesteert in de geest. De Griekse Logos, de Hebreeuwse Messias, het Latijnse Verbum en Viradj (de zoon) bij de hindoes, zijn identiek; ze stellen het denkbeeld voor van collectieve entiteiten – van vlammen, afgescheiden uit het ene eeuwige centrum van licht.

“De mens die vrome maar zelfzuchtige daden verricht (uitsluitend voor zijn eigen verlossing), kan dan misschien het niveau van de *deva's* (heiligen) bereiken, maar hij die belangeloos dezelfde vrome daden verricht, zal voor altijd van de vijf elementen (van de stof) worden bevrijd.” “Terwijl hij de Hoogste Ziel in alle wezens, en alle wezens in de Hoogste Ziel ziet, vereenzelvig hij zich, door zijn eigen ziel op te offeren, met het Wezen dat schijnt met zijn eigen luister.”¹⁰

¹⁰ *Manu*, boek 12, sloka's 90, 91.

Christos, als een eenheid, is dus slechts een abstractie: een algemeen idee dat het verzamelde geheel voorstelt van de talloze geest-entiteiten, die de rechtstreekse emanaties zijn van de oneindige, onzichtbare, onbegrijpelijke EERSTE OORZAAK – de individuele menselijke geesten die ten onrechte zielen worden genoemd. Het zijn de goddelijke zonen van God, van wie sommigen sterfelijke mensen slechts overschaduwden – en dit zijn de meeste gevallen; maar sommigen blijven voor altijd planeetgeesten, en sommigen – de kleinere en zeldzame minderheid – verenigen zich gedurende het leven met sommige mensen. God-gelijke wezens zoals Gautama Boeddha, Jezus, Tissoo [Lao-Tse], Christna [Krishna] en enkele anderen hadden zich definitief met hun geesten verenigd, en werden daardoor goden op aarde. Anderen, zoals Mozes, Pythagoras, Apollonius, Plotinus, Confucius, Plato, Iamblichus en enkele Christelijke heiligen, die van tijd tot tijd met hun geesten waren verenigd, hebben in de geschiedenis de rang ingenomen van halfgoden en leiders van de mensheid. Wanneer hun bevrijde zielen ontlast zijn van hun aardse tabernakels, zijn ze vanaf dat moment voorgoed met hun geest verenigd, en voegen ze zich weer bij de gehele schitterende schare die samen een spirituele eensgezindheid van denken en handelen bezit, en die 'de gezalfde' wordt genoemd. Vandaar dat de Gnostici, toen ze zeiden dat 'Christos' spiritueel voor de mensheid leed, daarmee bedoelden dat vooral zijn Goddelijke Geest leed ☪

H.P.Blavatsky¹¹

Het *Licht-Kruis* dat het Universum leven schenkt, ik ken het en geloof erin. Want mijn Ziel is zijn evenbeeld. En door het Licht wordt alle leven gevoed. Doch zij, die ziende blind zijn, kunnen het niet begrijpen.

Mani

¹¹ H.P.Blavatsky, *Isis Ontsluierd*, deel II, Eng.p.153-159.

Bevrijding

BEVRIJDING WORDT NIET BEREIKT. Het is slechts Kennis van Bevrijding wat wordt bereikt.

Dit onderscheid is zeer belangrijk. Want omdat alle schepselen voor eeuwig identiek zijn aan de Wortel-Oorzaak, die de essentie is van Bevrijding, volgt daaruit dat er in werkelijkheid niets te bereiken valt. Maar er is een belangrijk verschil tussen een Werkelijkheid die niet van zichzelf bewust is en een Werkelijkheid die volledig Zelf-Bewust is geworden. Dus het enige dat kan worden bereikt, is het zich bewust worden van een eeuwig feit.¹

Door over het Bereiken [van Bevrijding] te denken als iets werkelijks, dat wil zeggen als iets dat echt wordt verworven, in plaats van eenvoudig bewust te worden van je Werkelijkheid, plaatst men een hinderpaal op de weg naar Realisatie. In dit geval wordt Realisatie gezien als iets dat deel uitmaakt van een causale reeks, dat wil zeggen als een gevolg van een voorafgaande oorzaak. Aldus zou het slechts iets eindigs zijn en een essentieel deel van de Sangsarische [Samsarische] verscheidenheid.² Maar het wezen van Realisatie is nu net dat het de eindige verscheidenheid van Sangsara [Samsara] overstijgt, en derhalve is het ofwel een eeuwig feit, of het kan nooit worden bereikt. Zolang een individu denkt dat het Bereiken [van Bevrijding] een werkelijke prestatie is, blijft hij gekluisterd aan de reeks van causale verbindingen, ondanks het feit dat hij misschien een hoger niveau van Sangsarisch bewustzijn kan bereiken.³

¹ In de woorden van *De Stem van de Stilte*: “Zie naar binnen: gij zijt Boeddha”.

² Sangsara of samsara (Sanskriet: in cirkels ronddraaien) is de cyclus van dood en wedergeboorte. Merrell-Wolff definieert Sangsara ook wel als het hele ‘wereld-veld’ dat wordt gekenmerkt door de subject-object ervaring. Zolang men deze wereld, of ieder ander gebied van bestaan, ervaart als zijnde het niet-zelf, als iets dat buiten het Zelf staat, leeft men in een Sangsarisch bewustzijn. Een hoger stadium van evolutie *binnen* Sangsara, al dan niet gekenmerkt door hemelse ervaringen, mag dus niet worden verward met Bevrijding *van* Sangsara. Wellicht is dit de reden waarom in sommige tradities zo wordt benadrukt dat zelfs bepaalde goden nog gevangen zitten in Sangsara, en daarom (terug) menselijk moeten worden om alsnog Bevrijding te ‘bereiken’. Bevrijding is niet het resultaat van een tijdruimtelijke evolutie binnen het wereld-veld; het is een Realisatie, een Ontwaken. Evolutie brengt ons echter wel tot een moment waarop Realisatie mogelijk wordt. Immers, indien Manas niet in de mens zou zijn ontwaakt, zouden we dan ooit tot een Zelfbewuste herkenning van onze ware aard kunnen komen? Kan een plant of een dier zich ooit realiseren wat het werkelijk is?

³ In zijn *Pathways Through to Space* zegt Franklin Merrell-Wolff dan ook: “Daar het lagere niet het Hogere kan bevelen, is het individuele ego niet de heer over het Universele ZELF. Om die reden is Realisatie, vanuit het perspectief van het individu, een spontane gebeurtenis en wordt het vaak een daad van Genade genoemd. Het ZELF, waarvan niet mag

Zich realiseren dat er niets te bereiken valt, is slechts een gebeurtenis in de zin van het bereiken van Kennis. Aldus is Realisatie niet alleen maar een middel om Bevrijding of Verlichting te bereiken, het *is* Bevrijding en Verlichting. In psychologische termen is een Werkelijkheid die eeuwig in het Onbewuste verblijft dan Bewust geworden. De Werkelijkheid is niet veranderd; Zij is niet onderworpen geweest aan een of ander wordingsproces, maar Zij is eenvoudig verlicht geworden door het Licht van Zelf-bewustzijn. In een onbewuste zin zijn alle schepselen altijd al Bevrijd en Verlicht geweest, en de enige verandering ligt hierin dat datgene wat onbewust was, in psychologische zin nu verlicht is geworden door het Licht van gefocust bewustzijn. Metafysisch of transcendent gezien gebeurt er niets, maar praktisch is er wel een enorm verschil tussen het zich bewust zijn van Bevrijding en zich er niet bewust van zijn. De enige slavernij is de gebondenheid aan empirisch bewustzijn; dat wil zeggen, een bewustzijn van een zelf dat de wereld gewaarwordt als een niet-zelf. Deze slavernij wordt vernietigd door Realisatie, door het zich bewust worden van de onderliggende Werkelijkheid. Het gevolg is dat het psychische complex dat we empirisch bewustzijn noemen, wordt verlost en opgenomen in de onderliggende Realiteit die zich eeuwig in het psychologisch onbewuste bevindt. Omdat deze onderliggende Werkelijkheid niet aan tijd onderhevig is, maar zelf de bron is van tijd, is het tijdloos of eeuwig. Wanneer dus zelf-bewustzijn samenvloeit met deze onderliggende Realiteit, wordt het op zijn beurt bevrijd van gebondenheid aan de tijd en derhalve onsterfelijk.

Wat is het wezen van Realisatie? Er wordt over gesproken als het simpelweg herkennen van een eeuwig feit, namelijk, dat alle schepselen Bevrijd en Verlicht zijn, dat altijd zijn geweest en altijd zullen zijn. Dit wordt ook wel Kennis of *Jnana* genoemd.⁴ Nu bestaat er zeker ook kennis in een andere betekenis die dat effect niet teweegbrengt. Daarom is alleen maar het koesteren van een idee als een mogelijke waarheid of hypothese geen Verlichting.

worden vergeten dat het Identiek is aan de Godheid, maakt geen deel uit van de causale keten. Bijgevolg is Realisatie van het ZELF, strikt beschouwd, dan ook nooit het gevolg van oorzaken die door het binnen tijd en ruimte handelende individu in gang zijn gezet. Deze laatste bereidt door zijn inspanning als het ware de kaars voor, maar de Vlam wordt aangestoken door een spontane daad van de Geest. En hier is het dat de Liefde binnentreedt, in de hoogste betekenis van het woord, en Liefde wordt niet ingeperkt door de wet van causaliteit die ruimte en tijd beheerst.” (*Experience and Philosophy*, SUNY Press, 1994, p.22. Zie ook p.150). Zie in dit verband ook H.P.Blavatsky, ‘The Doctrine of the Avatars’, *Collected Writings*, XIV, p.374; W.Q. Judge, *Brieven die me hebben geholpen*, Den Haag, 2001, p.48.

⁴ De Kennis waarover Merrell-Wolff hier spreekt is derhalve geen zintuiglijke of verstandelijke kennis, maar wat hij elders noemt: een ‘Kennis door Identiteit’ (*Knowledge through Identity*). Dit is kennis (gnosis) door ‘Her-kenning’ (*Recognition*) van datgene wat je altijd al bent, namelijk zuiver Gewaarzijn. Wie wij werkelijk zijn als Subject is dus nimmer een of ander object dat gekend kan worden (zoals dit blad papier of een gedachte of een emotie), maar de Kenner (van alle uiterlijke en innerlijke objecten). Zie ook F. Merrell-Wolff, *Experience and Philosophy*, New York, SUNY Press, 1994, p.6 + p.64.

Het intellect kan ongetwijfeld, op een kameleonachtige wijze, dergelijke mentale houdingen aannemen. Daarom is het belangrijk deze twee vormen van 'kennis' van elkaar te onderscheiden. Kennis in de zin van bekend zijn met een idee en in staat zijn dit te koesteren als een hypothese, veronderstelt dat het individu los staat van het idee, zodat het buiten hem staat en derhalve een object is, of deel uitmaakt van het niet-zelf.⁵ In dat geval kan er geen enkele kracht van overtuiging, zekerheid of noodzaak aanwezig zijn. Het idee is slechts als een gewaad dat men past, en dat willekeurig kan worden uitgetrokken. Zo'n kennis is geen Kennis in de betekenis van *Jnana* of Herkenning. Maar indien het idee in het bewustzijn opkomt met de kracht van overtuiging, zekerheid en noodzaak, wordt het vereenzelvigd met het centrum van het individuele bewustzijn, en zijn bijgevolg het Zelf en de Kennis identiek. Dan staat de mens niet los van de Kennis maar is hij eraan gelijk. Aldus is hij identiek aan de *betekenis* die de intellectuele uitspraak inhoudt. Dat wat anders alleen maar een concept is, wordt in dit geval Herkenning en dus Verlichting.

Hoewel het kameleonachtige idee dat er niets te bereiken valt – omdat Verlichting voor alle schepselen een eeuwig feit is – op zichzelf niet hetzelfde is als Verlichting, schept het voortdurend koesteren van dit idee toch een gunstige toestand voor het opwekken van Herkenning. Het gekoesterde idee brengt door middel van suggestie, voor het relatieve bewustzijn, een patroon tot stand en helpt zo de kracht van verkeerde begripsvorming te vernietigen. Door aan dit idee aandacht te geven en te doen alsof het waar is, door erover te mediteren en de ratio ervan te ontvouwen, maken we gebruik van een soort Dhyana [meditatie]. Het helpt de obstakels te verzwakken die de spontane Herkenning verhinderen.⁶

⁵ Dit betekent dan ook dat we niet de fout mogen maken om bijvoorbeeld tijdens onze meditatie over wie wij werkelijk zijn te zoeken naar een gedachteobject, naar een of andere ervaring, want dat blijft een voorwerp in en van ons bewustzijn. Wat van ons wordt verlangd, is te leren om meditatief te rusten in het zuivere Gewaarzijn zelf. In de woorden van Merrell-Wolff: "Een veel voorkomende fout die in hogere meditatie – dit is de meditatie gericht op Bevrijding – wordt gemaakt [...] is het zoeken naar een subtiel object van ervaring. Welnu, een object of een ervaring, hoe subtiel deze ook mag zijn, blijft een *verschijnsel* in de tijd-ruimtelijke sfeer van bestaan en is derhalve iets anders dan de bovenzinnelijke substantialiteit van het Subject. Dus het bewustzijn dat moet worden gezocht is de toestand van zuivere subjectiviteit zonder een object. Deze overweging maakte voor mij duidelijk waarom zo vaak in handleidingen de nadruk wordt gelegd op het verhinderen van de wijzigingen van het denken. Maar het was voor mij nooit echt mogelijk om het denken volledig stil te leggen. Dus het kwam mij voor dat hetzelfde succes simpelweg kan worden bereikt door de subjectieve pool van het bewustzijn af te zonderen van de objectieve pool, door de aandacht van het bewustzijn op dit subject-aspect gericht te houden, terwijl ondertussen de mentale processen vrij worden gelaten in het voortzetten van hun spontaan functioneren; zij blijven dan slechts aanwezig in de periferie van het aandachtige bewustzijn." (F. Merrell-Wolff, *Experience and Philosophy*, SUNY, 1994, p.6 en 263).

⁶ Om die reden geeft de heer Judge dan ook het volgende advies: "Hier is een raad die door veel adepten is gegeven: Elke dag en zo vaak als mogelijk is, en wanneer je gaat slapen en

Ongetwijfeld is deze methode van Dhyana niet voor alle individuen even effectief. Dit wordt meestal verklaard door verschillen in de structuur van het psychologische type. Het werkt niet bij die types waar het denken de minder ontwikkelde of onderdrukte functie is. Bij dit type heeft het idee minder betekenis, het heeft geen werkelijkheidswaarde en lijkt te ver buiten en verwijderd van het Zelf te staan om een hoge graad van doeltreffendheid te hebben. Voor zulke individuen moeten andere technieken als primaire instrumenten worden gebruikt, terwijl de methode van het overpeinzen van het idee op zijn hoogst alleen een aanvullende waarde zal hebben. Niettemin blijkt deze methode de meest directe en de eenvoudigste te zijn voor hen die een voorkeur hebben voor denken en bij wie dit de meest ontwikkelde functie is ☞

Franklin Merrell-Wolff⁷

wanneer je wakker wordt, denk, denk, denk na over de waarheid dat je niet je lichaam, je hersenen, je astrale lichaam, bent maar dat je DAT bent, en 'DAT' is de hoogste ziel. Want door deze oefening zul je geleidelijk het verkeerde denkbeeld doden dat zich binnenin schuilhoudt, dat het onjuiste juist is en het juiste onjuist." (*Brieven die me hebben geholpen*, p.177)

⁷ Franklin Merrell-Wolff, *Liberation* (30 april 1939), gepubliceerd op de website van de *Franklin Merrell-Wolff Fellowship*: www.merrell-wolff.org. De verklarende voetnoten zijn van de redactie van dit tijdschrift.

De Grondslagen van Ritualisme in Kerk en Vrijmetselarij

[Dit artikel is een vertaling van deel I en II van "The Roots of Ritualism in Church and Masonry" van H.P.Blavatsky, oorspronkelijk gepubliceerd in *Lucifer*, maart en mei 1889 (*Theosophical Articles by H.P.Blavatsky*, III, Los Angeles, The Theosophy Co., 1981, p.203-210).]

I

THEOSOFEN WORDEN DIKWIJLS, en zeer ten onrechte, beschuldigd van ongelovigheid en zelfs van atheïsme. Dit is een grove dwaling, in het bijzonder wat de laatste beschuldiging betreft.

In een grote vereniging die is samengesteld uit zoveel rassen en nationaliteiten, in een genootschap waarin het iedere man en vrouw vrij staat te geloven wat hij of zij wil, en al dan niet de religie te beoefenen – al naargelang zij verkiezen – waarin zij geboren en opgevoed werden, blijft er weinig plaats over voor atheïsme. Wat 'ongelovigheid' betreft wordt duidelijk dat dit een verkeerde benaming en een misvatting is. Om aan te tonen hoe ongerijmd de beschuldiging is, is het voldoende onze lasteraars te vragen ons in de gehele beschaafde wereld één persoon aan te wijzen die *niet* wordt beschouwd als een ongelovige door iemand anders die tot een ander geloof behoort. Of men zich nu beweegt in zeer respectabele en orthodoxe kringen, of in een zogenaamd onorthodox 'gezelschap', blijft gelijk. Het is een wederzijdse beschuldiging, stilzwijgend zo niet openlijk uitgedrukt, een soort mentaal pluimbalspelletje van over en weer geschiet, waarbij men het wederkerig en onder beleefde stilte op elkaars hoofd heeft gemunt. Daarom is het de nuchtere waarheid dat geen enkele Theosoof, evenmin als een niet-Theosoof, een ongelovige kan zijn; terwijl er anderzijds geen levend menselijk wezen bestaat dat niet in de ogen van de een of andere fanatiekeling een ongelovige is. Wat de beschuldiging van atheïsme betreft, dat is een geheel andere zaak.

Wat is *atheïsme*, vragen wij ons allereerst af? Is het ongelooft in en ontkenning van het bestaan van een God of Goden, of eenvoudig de weigering een persoonlijke godheid te aanvaarden volgens die ietwat overdreven definitie van R. Hall, die atheïsme uitlegt als een "wreedaardig systeem" omdat "het niets overlaat *boven* (?) ons om ontzag op te wekken, noch rondom ons om tederheid te doen ontwaken" (!) Indien het eerste het geval was, dan zouden onze meeste leden – waarvan massa's in India, Birma en elders – protesteren, daar zij in Goden en verheven wezens geloven en voor sommigen van hen groot *ontzag* hebben. Ook zouden een aantal westerse Theosofen niet aarzelen

hun volledig *geloof* in Geesten te erkennen, hetzij Ruimte- of Planeetgeesten, geesten van gestorvenen of engelen. Velen van ons nemen het bestaan van hoge en lage Intelligenties aan, en van Wezens die minstens zo groot zijn als welke 'persoonlijke' God dan ook. Dit is geen occult geheim. Hetgeen we in het editoriaal in *Lucifer* [November 1888] hebben bekend, herhalen we hier opnieuw. De meesten van ons geloven in het voortleven van het geestelijk Ego, in Planeetgeesten en *Nirmanakaya's*, die grote Adepten van vroegere tijdperken die, hun recht op Nirvana verzakend, in onze bestaanssferen verblijven; niet als 'geesten', maar als volledig geestelijke menselijke Wezens. Met uitzondering van hun lichamelijk zichtbaar omhulsel, dat ze achterlaten, blijven ze gelijk aan wie ze waren teneinde de arme mensheid te helpen, voor zover dit kan worden gedaan zonder tegen de Karmische Wet te zondigen. Dit is inderdaad de 'Grote Verzaking', een onophoudelijke, bewuste zelfopoffering gedurende eonen en cyclussen tot op de dag waarop de ogen van de blinde mensheid zullen opengaan en, in plaats van enkelen, *allen* de universele waarheid zullen zien. Deze Wezens zouden met recht als God en Goden beschouwd kunnen worden, indien zij slechts zouden willen toelaten dat het Vuur in ons hart, bij de gedachte aan die meest zuivere van alle offers, aangewakkerd werd tot de vlam van aanbidding of het kleinste altaar ter hunner ere. Maar dat willen ze niet. Voorwaar "het verborgen hart is van de oprechte Toewijding de (enige) tempel", en elke andere zou in dit geval slechts profane praalzucht zijn.

Wat nu andere onzichtbare Wezens betreft, van hen zijn sommigen nog hoger en anderen veel lager op de ladder van goddelijke evolutie. Tot laatstgenoemden hebben wij niets te zeggen; en de eerstgenoemden hebben ons niets te zeggen, want we zijn voor hen zo goed als niet-bestaand. Het homogene kan van het heterogene geen kennismaken; en tot wij geleerd hebben ons sterfelijk omhulsel af te leggen en met hen 'van geest tot geest' in nauw contact te staan, kunnen we nauwelijks verwachten hun ware aard te leren kennen. Voorts beweert elke ware Theosoof dat het goddelijke HOGER ZELF van iedere sterveling van dezelfde essentie is als de essentie van deze Goden. Omdat het geïncarneerde Ego bovendien met een vrije wil is begiftigd en vandaar, meer dan zij, verantwoordelijkheid heeft, beschouwen we het als superieur aan, zo niet goddelijker dan enige geestelijke INTELLIGENTIE, *die nog op incarnatie wacht*. Filosofisch gezien is de reden hiervoor duidelijk en iedere metafysicus van de Oosterse School zal die begrijpen. Het geïncarneerde Ego heeft kansen tegen zich die niet bestaan in het geval van een zuiver goddelijke Essentie die niet met materie is verbonden; deze laatste heeft geen persoonlijke verdienste, terwijl daarentegen eerstgenoemde op de weg is naar uiteindelijke vervolmaking door de beproevingen van bestaan, van pijn en lijden. De schaduw van Karma valt niet op dat wat goddelijk en puur is, en zo van ons verschillend dat er geen verband tussen de twee kan bestaan. Wat die godheden betreft die in het esoterische hindoeëpantheon als eindig, en derhalve als onderhevig aan Karma, worden beschouwd, geen

ware filosoof zou hen ooit aanbidden; zij zijn tekens en symbolen.

Moeten we dan als atheïsten worden beschouwd alleen maar omdat wij, hoewel we geloven in Geestelijke Hiërarchieën – die wezens die in hun collectiviteit als een *persoonlijke* God moeten worden aanbeden – hen toch absoluut verwerpen als een voorstelling van het ENE Onbekende? En ook omdat we volhouden dat het eeuwige Beginsel, het AL in ALLES of de *Absoluutheid* der *Totaliteit* niet kan worden uitgedrukt in eindige woorden, noch worden gesymboliseerd door wat dan ook met voorwaardelijke en kwalificeerbare eigenschappen? Moeten we bovendien zonder protest de aanklacht van afgoderij tegen ons laten bestaan, en dan nog wel door de rooms-katholieken geuit? Door hen van wie de godsdienst even heidens is als die van de zon- en elementenaanbidders; van wie het geloof voor hen kant en klaar werd gemaakt eeuwen voor het jaar 1 van de christelijke jaartelling; en van wie dogma's en ritens dezelfde zijn als die van ieder volk dat *aan afgoderij doet* – indien er in werkelijkheid ergens nog zo'n volk bestaat. Over de gehele aardbol, van de Noord- tot de Zuidpool, van de bevroren baaien van Scandinavië tot de verzengde vlakten van Zuid-India, van Centraal-Amerika tot Griekenland en Chaldea, werd het zonnevuur, als het symbool van goddelijke scheppende Kracht, van Leven en Liefde, aanbeden. De vereniging van de Zon (mannelijk element) met Aarde en Water (stof, het vrouwelijk element) werd in de tempels van het gehele Heelal gevierd. Zoals de heidenen een feest hadden als aandenken aan deze vereniging – die zij negen maanden voor de winterzonnestilstand vierden op het ogenblik dat, naar men zegt, Isis zwanger was geworden – zo hebben de rooms-katholieken er ook een. De grote en *heilige dag* van de *Maria-Boodschap*, de dag waarop de Maagd Maria “genade vond bij (haar) God” en de “Zoon van de *Allerhoogste*” ontving, wordt door de christenen *negentien maanden voor Kerstmis* gevierd. Vandaar de verering van het Vuur, de kaarsen en de lampen in de kerken. Waarom? Het was omdat Vulcanus, de Vuur-God, Venus, de dochter van de Zee huwde, dat de Magi in het Oosten en de Vestaalse Maagden in het Westen het heilige vuur bewaakten. De Zon was de “Vader”, de Natuur de eeuwige Moedermaagd: Osiris en Isis, Geest-Stof en laatstgenoemde werd in elk van haar drie toestanden door heidenen en christenen aanbeden. Vandaar dat, zelfs in Japan, de Maagden, gekleed in met sterren bezaaid blauw en staande op de maansikkel, het symbool zijn van de vrouwelijke Natuur (in haar drie elementen van Lucht, Water, Aarde); het Vuur of de mannelijke Zon bevrucht haar elk jaar met zijn schitterende stralen (de “verdeelde tongen als van vuur” van de Heilige Geest.¹)

In de *Kalevala*, het oudste epische gedicht van de Finnen, waarvan er bij geen enkele geleerde twijfel bestaat omtrent de voorchristelijke ouderdom, lezen we over de goden van Finland, de goden van lucht en water, van vuur en het woud, van Hemel en Aarde. In de voortreffelijke vertaling van J. M.

¹ Handelingen 2:3 (Statenvertaling) [NvdR].

Crawford zal de lezer in Rune L. (Deel II) de hele legende van de Maagd Maria terugvinden in de figuur van

Mariatta, het kind der schoonheid,
Moeder-Maagd van het Noordelijke Land...

Ukko, de grote Geest, wiens woonplaats in Yûmäla is, het uitspannel of de Hemel, kiest de Maagd Mariatta als zijn voertuig om via haar te incarneren in een Mens-God. Ze wordt zwanger door het plukken en eten van een rode bes (*marja*), waarna ze, na door haar ouders te zijn verstoten, geboorte schenkt aan een "onsterfelijke Zoon" in de kribbe van een stal. Daarop verdwijnt het "Heilig Kindeke" en Mariatta gaat het zoeken.

Zij vraagt een ster, "de leidende ster van het Noordelijke Land", waar haar "heilig kindeke verborgen ligt", maar de ster antwoordt vertoornd:

Indien ik het wist dan zou ik het u niet zeggen;
Het is uw kind dat mij heeft geschapen
Om in de koude voor altijd te schijnen...

en ze vertelt de Maagd niets. Evenmin wil de gouden maan haar helpen omdat Mariatta's kindje haar, nadat het haar had geschapen, in het grote firmament had achtergelaten:

Om hier te zwerven in de duisternis,
Geheel alleen 's avonds te zwerven
Schijnend voor het welzijn van anderen...

Het is alleen de "Zilveren Zon" die medelijden heeft met de Moedermaagd en haar zegt:

Ginds is uw gouden kind,
Daar ligt uw heilig kindeke te slapen,
Tot aan zijn middel verborgen in het water,
Verborgen in het riet en de biezen.

Zij neemt het heilig kindeke mee naar huis en terwijl de moeder hem "Bloem" noemt,

noemden anderen hem *Zoon der Smarten*.

Is dit een nachristelijke legende? Helemaal niet, want zoals gezegd, is zij *beslist heidens van oorsprong* en als voorchristelijk erkend. Daarom moeten, met dergelijke gegevens uit de literatuur voorhanden, de herhaaldelijke aantijgingen van afgoderij en atheïsme, van ongelovigheid en heidendom, maar eens ophouden. De term *afgoderij* is bovendien van christelijke oorsprong; zij werd tijdens de eerste twee en een halve eeuw van onze jaartelling door

de eerste Nazareners gebruikt tegen die volkeren die tempels en kerken, beelden en voorstellingen gebruikten, omdat zij – de vroege christenen zelf – *tempels, beelden noch voorstellingen hadden*, die ze alle verafschuwden. Daarom kan de term afgodendienaars veel beter op onze beschuldigers worden toegepast dan op onszelf, zoals in dit artikel zal worden aangetoond. Voor een katholiek, met Madonnabeelden op elk kruispunt, en hun duizenden beelden, van Christussen en Engelen in elke gedaante, tot pausen en heiligen aan toe, is het nogal gevaarlijk om een hindoe of boeddhist wegens afgoderij te beschimpen. Deze bewering moet nu worden bewezen.

II

We kunnen beginnen met de oorsprong van het woord God. Wat is daarvan de werkelijke en vroegste betekenis? De betekenissen en etymologieën ervan zijn even talrijk als verschillend. Eén daarvan toont aan dat het woord is afgeleid van een oude Perzische en mystieke term *goda*. Het betekent 'hetzelf' of iets dat zelfemanerend is uit het absolute Beginsel. De wortel van dit woord was *godan*, vandaar Wodan, Woden en Odin, daarbij is de Oosterse stamvorm door de Germaanse rassen bijna onveranderd gelaten. Zo maakten zij er *gott* van, waarvan het adjectief *gut*, 'goed' alsook de term *götze* of afgodsbeeld werden afgeleid. In het oude Griekenland leidde het woord Zeus en *Theos* tot het Latijnse *Deus*. Deze *goda*, de emanatie, is niet en kan niet identiek zijn met datgene waarvan het uitstraalt en derhalve is het slechts een periodieke, eindige manifestatie. De oude Aratus die schreef "vervuld van Zeus zijn al de straten en marktpleinen der mensen, vervuld van Hem zijn de zee en de havens", beperkte zijn godheid niet tot zo'n tijdelijke weerkaatsing op ons aardse gebied als Zeus – of zelfs zijn oerbeeld Dyaus – maar bedoelde inderdaad het universele, alomtegenwoordige Beginsel. Voordat de schitterende god *Dyaus* (het uitspansel) de aandacht trok van de mens, was er het Vedische *Tad* ("dat"), die voor de Ingewijde en filosoof geen bepaalde naam placht te hebben, en die de absolute Duisternis was die aan iedere gemanifesteerde uitstraling ten grondslag ligt. Door de onwetenden moest de mythische Jupiter, de latere weerkaatsing van Zeus, evenals *Sûrya*, de zon, de eerste openbaring in de wereld van Maya en de zoon van Dyaus, onvermijdelijk "Vader" worden genoemd. Zo werd de zon vrij snel verwisselbaar en één met Dyaus; voor sommigen de "Zoon", voor anderen de "Vader" in het stralend firmament. *Dyaus Pitar*, de Vader in de Zoon en de Zoon in de Vader, toont echter waarlijk zijn eindige oorsprong door het feit dat de Aarde hem als zijn echtgenote wordt toegedacht. Gedurende het tijdperk van volkomen verworping van metafysische filosofie begon men *Dyâva-prithivi*, 'Hemel en Aarde', voor te stellen als de Universele kosmische ouders, niet alleen van mensen, maar ook van de goden. Vanuit de oorspronkelijke opvatting, die abstract en poëtisch was, verviel de ideële oorzaak in oppervlakkigheid. Dyaus, het uitspansel, werd al vlug Dyaus of Hemel, het verblijf van de "Vader" en

tenslotte inderdaad die Vader zelf. Daarop ontving de Zon, nadat hij tot het symbool van laatstgenoemde was gemaakt, de titel *Dina-Kara* "dagmaker", van *Bhashkara* "lichtmaker", nu de Vader van zijn Zoon en vice versa. De heerschappij van ritualisme en antropomorfe erediensten was vanaf die tijd gevestigd en verlaagde tenslotte de hele wereld, en het oppergezag ervan werd tot in de huidige geciviliseerde tijd gehandhaafd.

Daar dit de gemeenschappelijke oorsprong is, hoeven we slechts de twee godheden – de *god* der heidenen en de *god* der joden – volgens hun eigen *geopenbaarde Woord* aan een vergelijking te onderwerpen, en op grond van hun respectieve definities die zij van zichzelf geven, kunnen we intuïtief nagaan welke van beide het *grootste* ideaal het dichtst benadert. We halen Colonel Ingersoll aan die Jehova en Brahma naast elkaar plaatst. Eerstgenoemde sprak "vanuit de wolken en duisternis van Sinaï" tot de Joden en zei:

"Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben... Gij zult u voor hen niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de Heer uw God, ben een naijverige God, *Die de misdaden der vadersen bezoekt aan de Kinderen tot en met de derde en vierde generatie van hen die Mij haten.*" Stel daar tegenover de woorden die door de Hindoe Brahma in de mond worden gelegd: "Ik ben dezelfde voor de gehele mensheid. Zij die oprecht andere goden dienen, aanbidden mij onwillekeurig. Ik ben degene die deel heeft aan alle verering en ik ben de beloning van alle aanbidders." Vergelijk nu eens deze passages; het eerste is als een kerker waarin wezens rondkruipen voortgebracht door jaloers slijk, het tweede is groots als het gewelfde, met zonnen ingelegde, firmament...

De "eerste" is de god die rondspookte in Calvijns fantasieën toen hij aan zijn leer van predestinatie die van de hel geplaveid met de schedels van *ongedoopte* kinderen toevoegde. De geloofsartikelen en dogma's van onze kerken zijn meer blasfemisch voor wat betreft de daarin besloten ideeën dan die van de *onwetende* heidenen. De *amoureuze* verhoudingen van Brahmâ, in de vorm van een reebok met zijn eigen dochter als hinde, of van Jupiter, in de vorm van een zwaan, met Leda, zijn prachtige *allegorieën*. Zij werden nooit aangekondigd als *openbaring*, maar algemeen beschouwd als voortbrengsels van de poëtische fantasie van Hesiodus en andere mythologen. Kan men dat ook zeggen van de *onbevelekte dochters* van de god van de rooms-katholieke kerk, Anna en Maria? Nochtans, zelfs maar fluisteren dat de verhalen van het Evangelie eveneens allegorieën zijn – daar het de grootste heiligschennis zou zijn indien men ze naar de dode letter zou opvatten – vertegenwoordigt voor een geboren christen de ergste godslastering!

Ja, zij mogen de god van Abraham en Isaac zoveel vergoelijken en maskeren als ze willen, ze zullen nooit in staat zijn de bewering van Marcion te weerleggen die ontkennde dat de God van *Haat* dezelfde kon zijn als de "Vader

van Jezus". Ketterij of niet, maar de "Vader in de Hemel" van de kerken is sindsdien altijd een tweeslachtig schepsel gebleven; een mengsel van de Jupiter van het heidense gepeupel en de "naijverige god van Mozes", exoterisch de ZON, wiens verblijf in de Hemel is, of in het uitspansel, esoterisch gezien. Schenkt hij geen geboorte aan het LICHT "dat schijnt in de Duisternis", aan de Dag, de schitterende Dyaus, de Zoon, en is hij niet de ALLERHOOGSTE – *Deus Coelum*? En is het niet opnieuw *Terra*, "de Aarde", de immer onbevleete alsook de immer vruchtbare Maagd die, bevrucht door de vurige omhelzingen van haar "Heer", de bevruchtende stralen van de Zon, op dit aardse gebied de moeder wordt van al wat leeft en ademt aan haar onmetelijke boezem? Vandaar de heiligheid van haar voortbrengselen in het Ritueel – het *brood* en de *wijn*. Vandaar ook de aloude *messis*, het grote offer aan de godin van de oogst (*Ceres Eleusina*, opnieuw de Aarde); *messis* voor de Ingewijden, *missa* voor de profanen,² die nu is omgevormd tot de christelijke mis of liturgie. De oude offerande van de vruchten der Aarde aan de Zon, de *Deus Altissimus*, "de Allerhoogste", voor de vrijmetselaars tot op de dag van vandaag het symbool van de G.A.V.H.U³, werd de grondslag van de belangrijkste ritus onder de ceremoniën van de nieuwe godsdienst. De eerbied die betoond werd aan Osiris-Isis (de Zon en de Aarde)⁴, aan Bel en de kruisvormige Astarte van de Babyloniërs, aan Odin of Thor en Friga van de Scandinaviërs; aan Belen en de *Virgo Paritura* van de Kelten, aan Apollo en de *Magna Mater* van de Grieken; al deze paren, die dezelfde betekenis hebben, gingen in hun geheel over naar en werden door de christenen omgevormd tot de Heer God of de Heilige Geest die op de Maagd Maria neerdaalde.

Deus Sol of *Solus*, de Vader, werd verwisselbaar gemaakt met de Zoon: hij, de "Vader" in zijn middagglorie, werd de "Zoon" bij Zonsopgang, wanneer hij, naar men zegt, "werd geboren". Dit idee kreeg jaarlijks zijn apotheose op 25 december tijdens de winterzonnestilstand, wanneer de Zon – en dus de zonnegoden van alle volkeren – zogezegd werd geboren. *Natalis solis invicte*. En de "voorloper" van de herrijzende Zon *neemt toe* en *wordt sterk* tot aan de lente-equinox wanneer de god Sol zijn jaarlijkse omloop begint onder het teken van de Ram of het *Lam*, de eerste maanweek van de maand. De 1ste maart werd in het hele heidense Griekenland gevierd, daar de *neomenia* ervan aan Diana waren gewijd. Om dezelfde reden vieren christelijke volken hun Pasen op de eerste zondag die volgt op de volle maan van de lente-equinox. Tegelijk met de feesten van de heidenen werden de ambtsgewaden van hun priesters en Hiërofant en nagebootst. Zou men dit willen ontkennen? In zijn *Leven van Constantinus* bekent Eusebius – en daarmee zegt hij

² Van *pro* "voor" en *fanum* "de tempel", dat wil zeggen de niet ingewijden die vóór de tempel stonden, maar niet mochten binnentreden. (Zie de Werken van Ragon).

³ Dit is een maçonnieke afkorting voor de Grote Architect Van Het Universum [NvdR].

⁴ De aarde en de maan, haar moeder, zijn onderling verwisselbaar. Zo waren al de maangodinnen ook symbolen die de aarde voorstelden. Zie *De Geheime Leer*, "Symboliek".

misschien de enige waarheid die hij ooit in zijn leven heeft geuit – dat “de priesters (van Christus) teneinde het christendom voor de heidenen aantrekkelijker te maken, de uiterlijke gewaden en versieringen die in de heidense eredienst werden gebruikt, hebben aangenomen.” En ook “hun rituelen” en dogma’s, had hij eraan kunnen toevoegen 🌀

H.P.Blavatsky

(wordt vervolgd)

Brieven van Robert Crosbie – In Het Begin

[Deze brieven over doel, werk en streven van de G.L.T. zijn oorspronkelijk verschenen in *The Friendly Philosopher* (Los Angeles, The Theosophy Company, 1945, pp.363-415).]

V

H.P.B. TOONDE ZICH EEN WARE LERAAR toen zij zei: “Volg niet mij, noch mijn pad; volg het pad dat ik aanwijs, de Meesters die daarachter staan.”

De wijsheid van dit advies ziet men wanneer men de gedragslijn observeert van hen die de lering beoordeelden aan de hand van wat zij van de Leraar konden zien. Zij beoordeelden haar naar *hun* maatstaven, niet naar haar trouw aan de Theosofie die zij onderwees. W.Q.J. werd aan een gelijkaardig oordeel onderworpen, voornamelijk omdat hij H.P.B. steeds vanaf het begin tot het einde steunde. Dit was de onderliggende oorzaak van de aanvallen op hem door diegenen die zijn verdedigers hadden moeten zijn. Ze waren bang voor ‘autoriteit’ – zelfs zo bang dat ze probeerden de indruk te wekken dat *zij* haar weg konden redeneren, konden vertellen waar H.P.B. het bij het rechte eind had en waar ze ‘fouten’ maakte; zo maakten ze aanspraak op een autoriteit die zij zelf nooit had gemaakt. Ze verkleinden de enig mogelijke bron waarin vertrouwen kon worden gesteld, terwijl Judge voortdurend naar haar verwees als de Leraar op wie allen hun aandacht zouden moeten richten.

Degenen die destijds zijn voorbeeld en advies volgden, of die dit nu zullen doen, vonden en zullen vinden *waarnaar zij verwees*. Feitelijk komt het hierop neer dat zij die betuigden of betuigen H.P.B. als hun *Leraar* te beschouwen, dit niet doen tenzij ze ook Judge beschouwen zoals H.P.B. hem beschouwde. Als zij Judge verkleinen of belasteren, *moeten* ze ook H.P.B. verkleinen en belasteren.

Wij streven allereerst naar Eenheid en veronachtzamen voor zover mogelijk punten die zouden kunnen irriteren. Theosofie zelf, zuiver en simpel, is de grote ‘éénmaker’; hoe meer we anderen kunnen aanmoedigen *Theosofie* te bestuderen en toe te passen, des te meer zullen deze voor zichzelf gaan inzien welke rol door de verschillende personen en figuren in de beweging is gespeeld. Ons werk is te inspireren, niet te bekeren.

De Meesters gebruikten Kolonel Olcott omdat hij geschikt was voor de

taak die hem werd toegewezen en destijds de enige was die dit werk kon doen; en bovendien was hij bereid, ondanks zijn tekortkomingen, vast te houden aan zijn plicht zonder hoop op beloning.¹ Het is zeker dat hem veel is ontgaan dat hij had kunnen ontvangen en dat hij tenslotte de Society in verkeerde handen liet vallen, juist door zijn gemis aan onderscheidingsvermogen. Hiervoor was hij alleen verantwoordelijk; maar de wet harmoniseert en zal ook harmoniseren. Wij kunnen niet oordelen door te kiezen tussen hem en Diegenen die hem gebruikten. Zij hebben zijn fouten niet vergoeijkt. Van zijn deugden maakten Zij gebruik en gaven hem alle gelegenheid deze te versterken. Misschien verhinderde zijn nauwlettende en ononderbroken aandacht voor het exoterische werk dat hij te doen had, dat hij aandacht schonk aan zijn eigen aard, zodat hij meende recht te hebben op enige ontspanning van het soort dat hem goeddunkte. Het is mogelijk dat sommigen die van zijn tekortkomingen afwisten, maar ook dat hij desondanks toch goed en uitstekend werk voor de Beweging deed, hebben verondersteld dat de fouten niet zo belangrijk waren en goedgeemaakt konden worden of over het hoofd gezien zoals het geval is, vanwege betoonde diensten, voor menigeen die een publieke functie uitoefent. Dit is een vergissing want het pad van het ware Occultisme en het pad van immoraliteit gaan niet samen. De Meesters oordelen niemand, noch kunnen Zij iemand 'vergeven' voor het begaan van zonden of zonden bedreven door nalatigheid. Natuurlijk moeten Zij het standpunt innemen van de Esseense Meester toen deze zei: "Hij die onder u zonder zonde is, werpe de eerste steen". De Meesters *moeten* het materiaal gebruiken dat voorhanden is. Als iemand mistappen begaat, des te erger voor hem en voor het werk. Ook zou niet vergeten mogen worden dat zolang iemand bereid is in dit werk te blijven, hij dat ook mag. Ieder blijft of gaat heen overeenkomstig zijn eigen verlangen. De deur wordt door de Wet nooit voor hem gesloten en de wetten van het Occultisme laten geen 'verwijdering vanwege een oorzaak' toe. Het is vreemd dat zovelen die de Theosofie hebben bestudeerd er niet in slagen deze dingen te begrijpen, maar nooit nalaten etiketten te plakken en een oordeel te vellen.

En dit alles is niet alleen van toepassing op Kolonel Olcott, noch op enig specifiek persoon. Het slaat op iedereen zonder onderscheid, onszelf inclusief. Door alle geschriften van H.P.B. en Judge heen, en door hun handelwijze, werd gewaarschuwd tegen het veroordelen van anderen en toch hebben degenen die zichzelf uitverkozen tot hun leerlingen weinig aandacht geschonken aan de waarschuwing of aan het voorbeeld. Dit leidde ofwel tot veroordeling van personen, ofwel tot hun verering en daarna tot meningsverschillen en tot verstoringen die uitliepen op een algeheel gebrek aan onderscheidingsvermogen. Het Pad van Broederschap en het Pad van Occultisme zijn Eén Pad.

¹ Henry Steel Olcott, meestal Kolonel Olcott genoemd (1832-1907) was een Amerikaanse landbouwkundige, militair, advocaat en medestichter alsmede eerste internationale president van de oorspronkelijke Theosophical Society. [NvdR]

Natuurlijk zijn hier en daar alle denkbare misdaden gepleegd door sommigen die beweerden theosoof te zijn, maar de meesten zijn, zowel vroeger als nu, goede mannen en vrouwen geweest, vaak misleid door hun eigen onwetendheid, door hun misvattingen, soms door hun begeerten en hartstochten, maar wel eerlijk strijdend tegen hun ontzaglijke moeilijkheden. Olcott was niet jong meer toen hij “uit het vuur werd getrokken” en hij had de ondeugden van zijn tijd en van zijn positie in de wereld. Maar hij deed wat op dat ogenblik niemand anders wilde ondernemen; de Meesters stonden hem bij terwijl Zij afwisten van zijn zwakheden; en wij behoren hem te beoordelen naar wat hij voor de Theosofie deed. Hetzelfde geldt voor Mevrouw Besant die, hoewel ze zich vergist, oprecht is.² In Mevrouw Tingley bestaat kennelijk een gebrek aan oprechtheid en veel dat het tegenovergestelde is van theosofisch gedrag.³ Wanneer men vragen stelt en de gelegenheid dit vereist, moeten onopgesmukte uiteenzettingen van feiten worden gegeven, maar *ter verdediging van de Theosofie* en niet als veroordeling van wie dan ook. Dit is onze sleutel voor een juiste houding in al die gevallen die worden verschaft door vroegere of toekomstige theosofische geschiedenis. Het is misschien een scherpe grens, maar we moeten die vinden en terwijl we de Waarheid blootleggen, zij het in theosofische filosofie of geschiedenis, veroordeling zien te vermijden, zelfs daar waar het nodig is namen te noemen. Waar anderen fouten hebben gemaakt en zich vergisten, worden zij een plaatsvervangend zoenoffer voor hen die ditzelfde hadden kunnen doen zonder de les die ze van de vergissingen van de overigen hebben geleerd.

² Tijdens de conventie van 28 april 1895 werd de volledige autonomie voor de Amerikaanse afdeling van de Theosophical Society uitgeroepen. De eerste splitsing van de oorspronkelijke T.S., gesticht op 17 november 1875, was daarmee een feit geworden. Deze Amerikaanse T.S. -in Nederland bekend als het Theosofisch Genootschap- werd vanaf dat moment geleid door William Q. Judge (1851-1896); en de ‘andere’ T.S. met hoofdkwartier te Adyar (India) -in Nederland bekend als de Theosofische Vereniging- door Annie Besant (1847-1933). Beide organisaties hebben sindsdien hun eigen bewogen ontwikkeling gekend. Zo zijn er inmiddels verschillende Theosofische Genootschappen. [NvdR]

³ Meteen na de dood van Judge werd Katherine Tingley (1847- 1929) door het merendeel van zijn naaste medewerkers (ook door Robert Crosbie) als zijn opvolger erkend. Een paar jaar later kwam Crosbie echter tot de vaststelling dat onder haar leiderschap ook deze Theosophical Society begon af te wijken van het oorspronkelijke door H.P.B. en haar Leraren geïnspireerde programma. In 1904 nam hij daarom afstand van de TS om uiteindelijk na een periode van bezinning in 1909 niet een zoveelste T.S. op te richten, maar een onafhankelijke school voor de studie en toepassing van oorspronkelijke theosofie, de *United Lodge of Theosophists* (Geünieerde Loge van Theosofen). In deze brief geeft Crosbie duidelijk aan dat kwesties van leiderschap en opvolging de grootste kwaal vormen binnen de theosofische wereld. Dit verklaart waarom hij in de Beginselverklaring van de G.L.T heeft neergelegd “dat de enige onaantastbare grondslag voor eenheid onder theosofen, waar en hoe ook geplaatst, overeenkomst van doel, streven en lering is”, en “daar deze grondslag de enig mogelijke en volmaakte band tussen de bij haar aangeslotenen vormt, is iedere reglementering of bestuur overbodig.” Zie voor meer historische informatie: A. Courtois, *Robert Crosbie en de ‘U.L.T.’ tegen de Historische Achtergrond*. GLT-reeks Geschiedenis nr. 1, juni 1991. [NvdR]

VI

Op organisatie gerichte Theosofen hebben het idee van 'opvolgerschap' in hun hoofd, zoals de wereld in het algemeen dat heeft, eenvoudig om de vele aanspraken die in die richting worden gemaakt. Dit moet op ondubbelzinnige wijze worden opgehelderd, maar tegelijkertijd zonder de minste suggestie van onverdraagzaamheid of veroordeling, door erop te wijzen dat men de Waarheid moet kennen om haar vervalsingen te ontdekken. Dus wijzen we op de Boodschap en de Boodschappers als de Bron, waarop allen zich zouden moeten verlaten die wensen te leren wat zuivere Theosofie is, en wat het niet is.

Er zijn veel zaken die in verband met de 'G.L.T.' moeten worden uitgewerkt. Indien de Beweging moet uitbreiden, hoe dient er dan in andere plaatsen een begin te worden gemaakt, en hoe moeten die aanvangspogingen op de juiste manier begonnen en in het juiste spoor gehouden worden? Dit kan alleen worden gedaan door middel van nauw contact met een vast en betrouwbaar punt van hulp en begeleiding. Zoals de zaken er nu voor staan, kan iedereen de naam 'G.L.T.' aannemen en de dingen – bewust of onbewust – verwarren, zoals met de Theosofie zelf is gebeurd. Welke maatregelen, als die al bestaan, zouden er genomen moeten worden om de naam 'G.L.T.' te behouden voor deze specifieke poging? Het is aan ons om wegen en middelen te bedenken. Er is voldoende tijd, maar het terrein moet in omvang toenemen zodat we aan de toekomst moeten denken. Zou een tijdschrift niet als leidraad en middel van communicatie kunnen dienen, waardoor het onderscheidingsvermogen en het oordeel van allen zouden kunnen groeien? Wat wij allen nodig hebben, is intelligente toewijding aan de zaak van de Meesters, wat ook het ondergeschikt maken van het persoonlijke zelf impliceert. Het zijn altijd de persoonlijke dwalingen die studenten afleiden van de Filosofie en van 'het rechte en nauwe pad'. We moeten voorwaarts gaan, in steeds weer wisselende omstandigheden doen wat juist schijnt en hier komt onderscheidingsvermogen in beeld. Het gaat nooit om wat iemand in een of andere omstandigheid graag zou willen doen, maar wat gedaan zou moeten worden. We hebben heel wat te doen om onszelf geschikt te maken voor wat ons mogelijk te wachten staat. Kunnen we het aan? We kunnen het proberen.

Als geen nota wordt genomen van basisideeën kan er niets worden ondernomen. Zelfs als we als nederige tussenpersonen niet meer kunnen doen dan deze ideeën in de wereld en onder theosofen *levend* te houden, zouden we tevreden moeten zijn; maar daarmee zijn we er nog niet en zolang we leven, zullen we doorgaan alles te doen om anderen een gezonde basis te geven, een beter begrip van wat de grootse Ideeën van de Theosofie betekenen. Ieder van ons moet op zijn eigen wijze leren dezelfde grootse Waarheden uit te drukken.

Dit is een tijdperk van overgang en ons werk is terug te gaan naar eerste beginselen, deze naar best vermogen te verspreiden en te staven zodat ze voorhanden zijn voor hen die ze nodig hebben, waarbij we onze inspiratie putten uit de Boodschap en de Boodschappers. Dit vormt het ware werk voor alle *Arjoena's*. Niet de 'persoonlijkheid' houdt gevaar in, maar wat 'deze' voor ons betekent. Bij sommigen zou ze het ideaal naar beneden kunnen halen; laat het ideaal dus blijven bestaan, maar laat het zichtbare brandpunt onbekend blijven, behalve voor degenen die het recht hebben dit te kennen.

Er moet 'iemand' zijn om vragen te beantwoorden: een tijdschrift zou dit kunnen doen zonder iemand verantwoordelijk te stellen voor de meningen die daarin geuit worden. We moeten er een opstarten, maar we zullen lezers moeten hebben – waar zullen die gevonden worden? Dit is ook een punt voor de toekomst. We zullen dapper vooruitgang moeten boeken – niet op eigen kracht, maar krachtens datgene waarvoor wij opkomen. We moeten zijn zoals Sir Galahad van wie de "kracht was als die van duizend man omdat zijn hart rein was". Dan zal er geen vrees voor persoonlijke nederlaag zijn, noch begeerte naar persoonlijke succes, maar alleen het werk van de Meesters en onze aanhoudende inspanning daarvoor. Als dit 'mislukken' betekent, zullen we het recht hebben dit woord uit te spreken en de betekenis ervan te begrijpen: in het allerergste geval zullen we niet tevergeefs zijn 'mislukt'. Maar we hebben niet de bedoeling om te mislukken, omdat de enige ware mislukking zou zijn op te houden met werken en dat zullen we niet doen.

We kunnen noch mogen anderen beletten de Beginselverklaring van de 'G.L.T.' te gebruiken, maar we zouden erop moeten toezien dat ze op de juiste manier van start gaan. Als andere centra worden opgezet en degenen die ze opzetten met de juiste geest bezielde zijn, zullen ze de *behoefte voelen* met de rest in nauwe verbinding te staan. Wij hebben niet alleen de plicht de *geest* van onze Beginselverklaring te verspreiden, maar om die zoveel mogelijk te beschermen. De 'G.L.T.' is, zoals openlijk wordt erkend, een vrijwillige associatie, vandaar dat een Loge die geen omgang met de rest zou wensen een anomalie zou zijn. Is het mogelijk dat een groep die welwillend staat tegenover de Beginselverklaring, de mening zou zijn toegedaan dat eenheid slechts plaatselijk is? Misschien wel; maar dan zou Registratie kunnen helpen. Indien iemand niet zou wensen te registreren, zou hij dan in overeenstemming zijn met de overigen? Loges, evenals aangeslotenen, worden dat door het simpele feit van registratie.

De groei van de Beweging moet, en zal ook, langzaam gaan, maar ze kan niet ingeperkt worden en niettemin groeiend zijn. Wanneer nieuwe centra ontstaan, misschien op grote afstand, zouden die gemakkelijk in verwarring kunnen geraken zonder de hulp van ervaren aangeslotenen. Welke middelen zouden moeten worden opgepakt om dergelijke centra in contact te

houden met oudere studenten? Een tijdschrift zou zeer kunnen helpen, als alle aangeslotenen zich erop abonneerden – maar we moeten bedenken dat slechts een heel klein aantal dat in vroegere dagen deed. Dat kan ook bij ons blijken het geval te zijn, toch moeten we trachten stevige grondslagen te leggen voor allen die willen toetreden. Dit is onze plicht tegenover hen, tegenover de Meesters en tegenover onszelf, van wie het het doel is de zaak van de Meesters te dienen 🍀

Robert Crosbie

Studies in De Geheime Leer (I)

(XVI) Groei door Eigen Inspanning

[Dit artikel is een vertaling van hoofdstuk 16 van het boek *Studies in The Secret Doctrine (Book I, Second Series)* van B.P. Wadia (The Theosophy Company, Bombay, 1961, herdruk, in 1976). Deze *Studies* zijn oorspronkelijk verschenen in het tijdschrift *The Theosophical Movement*.]

Het LEVEN drukt zich substantieel uit als Geest of als Stof, als het noumenale beginsel of als de fenomenale persoonlijkheid, als monaden of als atomen. In de pralayische niet-manifestatie of in de manvantarische manifestatie is dat LEVEN het “ene homogene goddelijke SUBSTANTIEBEGINSEL”.¹ Dit is Zijnheid.

Hoewel het tweeledig lijkt, vormen de involutie van Geest en de evolutie van Stof één proces. Dat proces kan het best worden omschreven als eeuwigdurende beweging die nooit ophoudt, nooit zijn snelheid vermindert of verhoogt, zelfs niet gedurende de perioden tussen de pralaya's, maar als een in gang gezette molen doorgaat of hij iets te malen heeft of niet. Dit is een Worden.

De nooit-eindigende (want hij begon nooit) stroom van voorwaardelijk bestaan is bewust; vanuit de duistere diepten van Zijnheid komt hij tevoorschijn om zichzelf te tonen als de buitenkant die het universum is. Die stroom is samengesteld uit Wezens – een collectief Zijn – die als eenheden of *en masse* eindig zijn, terwijl de stroom als een proces oneindig, zonder begin of einde is. Deze eindige wezens, of ze nu atomen of monaden zijn, zijn identiek met de altijd wordende Universele Al-Ziel, terwijl die zelf een aspect is van de Ongekende Wortel of het ene “absolute kenmerk” van Zijnheid.² Deze wezens variëren oneindig in hun respectievelijke graden van bewustzijn en intelligentie. Ieder van die wezens is of een mens geweest, of bereidt zich voor er een te worden. Daarom zijn er fundamenteel drie typen van wezens: (1) Beginnende mensen, (2) Mensen, en (3) *Vervolmaakte* mensen.³

De beginnende monaden, die nog nooit aardse lichamen hebben gehad, kunnen geen gevoel van persoonlijkheid of EGO-ISME bezitten [...] ze hebben geen individualiteit in de zin waarin een mens zegt: “ik ben mezelf en geen ander”; met andere woorden, ze zijn zich niet bewust van zo'n

¹ H.P.Blavatsky, *De Geheime Leer*, I, Eng.p.273.

² Idem, Eng.p.2.

³ Idem, Eng.p.275.

duidelijke afgescheidenheid als mensen en dingen op aarde hebben. Individualiteit is de kenmerkende eigenschap van hun respectievelijke hiërarchieën, niet van hun eenheden.⁴

Enkel in het mensenrijk evolueren deze beginnende entiteiten tot zelfbewuste individuen, intelligent genoeg om zich in te spannen en gebruik te maken van hun Wil. Ze kunnen geen onafhankelijk bewust bestaan hebben voordat ze een lange evolutieweg in de natuurrijken onder de mens hebben afgelegd. Daarin worden toestanden van bewustzijn ontvouwd die tot zelfbewustzijn leiden hetgeen de geboorte van de mens betekent. De aldus verkregen individualiteit evolueert in het mensenrijk door zelfopgelegde en zelfuitgedachte pogingen waarin intelligente wilskracht en de compenseerende of herstellende Wet van Karma de meest belangrijke rollen spelen! Door eigen inspanning, in samenwerking met de Wet van Karma en met behulp van zijn weloverwogen intelligentie, waarbij hij tegengestelde reacties ontvangt wanneer door onwetendheid die intelligentie faalt om met de Wet samen te werken, stijgt het zelfbewust individu op via het gamma van manasische evolutie die hem uit de toestand van het menselijke in die van het bovenmenselijke zal brengen. Zo wordt het derde stadium bereikt.

Hier gaat het over het middelste of het tweede stadium van de drie, namelijk dat van de mens. Het eerste en meest belangrijke idee dat met betrekking tot de evolutie van ons rijk moet worden begrepen, is het volgende:

De kernleer van de Esoterische filosofie erkent geen voorrechten of bijzondere gaven in de mens, behalve die zijn eigen Ego heeft verkregen door persoonlijke inspanning en verdienste gedurende een lange reeks van zielsverhuizingen en reïncarnaties.⁵

In de filosofie van de Theosofie speelt deze grondstelling de hoofdrol. Vanaf het allereerste begin wordt dit aan elke onderzoeker verteld. Elke beginnening in de Theosofie spreekt erover. Het is geen moeilijke stelling om te begrijpen en toch is het ongetwijfeld de meest moeilijke om in de praktijk toe te passen, en wordt daarom vaak het minst goed begrepen van alle leringen. Dit is niet paradoxaal maar het is een feit dat deze lering niet kan worden begrepen door het denkvermogen alleen; hoe machtig dat ook is. Geen enkele hoeveelheid theoretische kennis daarvan zal de nodige resultaten leveren. Om hem grondig te kennen dient de leer menigmaal, in menige situatie te worden benut en in de praktijk te worden toegepast totdat de werking ervan vaag in onze voorstelling wordt geopenbaard. Het is *niet* een mentaal proces, vandaar dat het denkvermogen alleen het mysterie ervan niet kan bevatten, het is een *manasisch* proces waarin *ons* denkvermogen enkel een leerling is. Gewoonlijk zijn onze denkvermogens de verlichtende macht in onze levens,

⁴ Idem, Eng.p.275.

⁵ Idem, Eng.p.17.

maar wat heeft het zijn verlichtend vermogen gegeven? Manas, de Denker, is de leraar van het denkvermogen, hij beschijnt het denkvermogen, van hem verwerven onze denkvermogens hun kracht om te verlichten, hun capaciteit om te schitteren. Pas wanneer de Manasische werking van de Denker, de Manushya, de Werkelijke Mens, begint te functioneren, wordt deze lering, door toepassing, duidelijk.

“Het verstand is als een spiegel; bij het weerkaatsen vangt het stof”, zegt *De Stem van de Stilte*.⁶ Maar Manas is het Licht van Buddhi dat wordt gevoed door de Energie van Atma. Het is de vlam, stralend en schitterend, die doorlopend de opofferende daad uitoefent van het verbranden van stof om zich in al haar pracht te doen schijnen. De energie van Atma is de Wil, onafhankelijk en onpersoonlijk; het Licht van Buddhi is de Intelligentie die er gebruik van maakt omdat ze door die Wil wordt gestimuleerd.

Wil is het scheppende vermogen in de mens – de schepper van een supermens. Door onze wil zijn we de ontwerpers van dat wat in ons goddelijk is, maar dat nu slapend, sluimerend, latent is. Bewuste, intelligente Wil is van de mens het vermogen bij uitstek en dit is de vormgever van Individualiteit zelf. Door de kracht van de Wil en een intelligent onderscheidingsvermogen verwerft Manas beheersing over zijn denkvermogen en de andere lagere instrumenten.

Het mensenrijk vormt het evenwicht tussen het niet-menselijke en het bovenmenselijke. Daarom is het mensenrijk de vlakte van Kurukshetra; het gebied van strijd en oorlog. De hel van niet-zelfbewustzijn ligt achter, de hemel van al-zelfbewustzijn ligt vóór de mens; in zijn huidige toestand moet hij de zuivering van de stof op zich nemen. Dit betekent dat, terwijl hij zijn *stadium* of *toestand* van zelfbewustzijn achterlaat, *hij* van *zichzelf* een Zelf-Bewust Wezen moet maken. De persoonlijkheid moet zijn dierlijke aard, zijn vegetatieve neigingen, zijn logge aardsheid verliezen en zuiver worden. Dan alleen kan die gezuiverde persoonlijkheid worden geleid door Manas, de Denker die, terwijl hij ermee in beweging is door de zeventvoudige opwaartse weg, in zichzelf de eeuwige levenskracht van Atma opneemt en dit, zichzelf en dat Atma tot één samensmelt en zo een Zelf-Bewust Zuiver-Buddhi-Wezen wordt – Geïncarneerde Wijsheid, Heer van Contemplatie.

In die ene hierboven geciteerde zin voorspelt de Derde Grondstelling het gehele evolutieproces van het mensenrijk, waarvan we enkele opvallende feiten hierboven hebben getracht duidelijk te maken en die in combinatie met het volgende citaat uit het Tweede Deel de student wat meer helderheid zullen verschaffen:

De evolutie wordt krachtig gestuwd en voortgedreven, met andere

⁶ H.P.Blavatsky, *De Stem van de Stilte*, p.35.

woorden, de groei en de ontwikkeling van de mens naar volmaaktheid wordt afgedwongen door (a) de MONADE, of dat wat daarin onbewust werkt door een inherente kracht; en (b) het lagere astrale lichaam of het *persoonlijke ZELF*. De eerstgenoemde, of deze nu is gevangen in een plantaardig of een dierlijk lichaam, bezit die kracht, ja is zelf die kracht. Op grond van haar identiteit met de AL-KRACHT, die zoals gezegd aan de Monade inherent is, is zij almachtig op het *Arupa*- of vormloze gebied. Op ons gebied blijft zij, omdat haar essentie te zuiver is, alvermogen, maar wordt individueel onwerkzaam: zo kiezen de zonnestrallen die bijdragen tot de plantengroei, niet een bepaalde plant om op te schijnen. Als men de plant uit de grond trekt en verplaatst naar een stuk land waar de zonnestraal haar niet kan bereiken, zal deze haar niet volgen. Zo is het ook met het Atman; tenzij het hogere Zelf of het EGO naar zijn Zon – de Monade – graviteert, zal het lagere *Ego* of het *persoonlijke Zelf* altijd de overhand hebben. Want dit Ego, met zijn harde zelfzucht en dierlijke begeerte (*tanha*) om een redeloos leven te leiden, is “de maker van het tabernakel”, zoals Boeddha hem in de *Dhammapada* (153 en 154) noemt en [...] alleen het Atman *verwarmt* de innerlijke mens; dit wil zeggen het verlicht hem met de straal van goddelijk leven en is als enige in staat aan de innerlijke mens of het reïncarnerend Ego zijn onsterfelijkheid te verlenen. [...] Het is het Hoger Ego of het incarnerende beginsel, de *nous* of het *Denkvermogen* [*Mind*] dat over het dierlijk Ego regeert, en het beheerst wanneer hij niet door het laatstgenoemde omlaag wordt getrokken. Kortom, het Geestelijke is op de klimmende boog, en het dierlijke of stoffelijke belet het slechts dan om gestadig op het pad van zijn evolutie voort te gaan, wanneer de zelfzucht van de *persoonlijkheid* de werkelijke *innerlijke* mens zo sterk heeft besmet met haar dodelijke *virus*, dat de opwaartse aantrekking al haar macht over de denkende redelijke mens heeft verloren. De nuchtere waarheid is, dat ondeugd en slechtheid in deze periode van onze menselijke evolutie *abnormale, onnatuurlijke* verschijnselen zijn – althans zouden moeten zijn. Het feit dat de mensheid nooit zelfzuchtiger en boosaardiger is geweest dan nu, en dat beschaafde volkeren erin zijn geslaagd van het eerste een ethische eigenschap en van het tweede een kunst te maken, is een bewijs te meer voor de uitzonderlijke aard van het verschijnsel.⁷

De beginstappen op deze gewichtige reis moeten door iedere oprechte student van de Wijsheid hier en nu worden genomen. De eerste ervan is het weigeren, zonder enig geestelijk voorbehoud, zonder welke dubbelzinnigheid dan ook, van alle religieuze of wetenschappelijke overtuigingen die het bestaan onderrichten van een Intelligente Heerser over de mensheid, een Vader van Zijn kinderen; die afhankelijkheid van een macht, kracht of wet buiten de mens zelf onderwijzen; die de praktijk van ceremonies en rituelen inprenten om onder- of bovenmenselijke krachten te bevredigen; of die het

⁷ *De Geheime Leer*, II, Eng.p.109-110.

idee van de mens aanmoedigen om een dienende engel of deva te worden met de bedoeling de verlangens van stervelingen gunstig te stemmen. Aan allen die in kerken, moskeeën of scholen zijn, waar één van of alle bovengenoemde leringen worden onderwezen, in Oost of West, zegt de Theosofie: "Daarom, ga weg uit hun midden en houd u ver van hen, en raak niets aan wat onrein is."⁸ Dat is de eerste stap – het volledig afwijzen van orthodoxe overtuigingen die blindelings moeten worden geloofd of die afhankelijkheid aanmoedigen van uiterlijke instanties, persoonlijke of institutionele.

De volgende stap is om iedere dag en in alle omstandigheden vertrouwen in de eigen kracht te beoefenen, teneinde de gewoonte te verkrijgen om vanuit het innerlijk centrum te bewegen, om het vermogen tot zelfbeschikking te activeren; om gebruik te maken van de Wilskracht om te denken en te redeneren, om te voelen en de verbeelding te laten werken en om tenslotte tot handelen over te gaan. Dit zal ons redden van mentale duisternis, hoewel het ons de foltering van de verantwoordelijkheid oplegt. Hierdoor echter wordt zelf-bevrijding bereikt en in het volgende wordt daarnaar verwezen:

Er is in de natuur één eeuwige Wet, die er altijd naar streeft tegenstellingen te vereffenen en een uiteindelijke harmonie teweeg te brengen. Dankzij deze wet, waardoor de geestelijke ontwikkeling de stoffelijke en zuiver intellectuele verdringt, zal de mensheid worden bevrijd van haar valse goden en uiteindelijk ontdekken ZELF-VERLOST te zijn.⁹

Dit is de tweede stap – een oprechte en volhardende inspanning tot Zelf-activering door middel van de voorstelling van het Grote Offer van de Meester-Ziel, die de Heer is van het Verterende Vuur, dat geen vrede brengt maar het vlamvend zwaard dat Verantwoordelijkheid heet.

De volgende stap is de herkenning van het zeer belangrijke feit dat diezelfde Meester-Ziel zich voor anderen heeft geofferd. Het wordt niet vaak beseft dat om anderen in staat te stellen "uit hun midden te komen" en om hen te helpen de zware last van zelfverantwoordelijkheid te dragen en zelf-bevrijding te bereiken door zelfverbetering het aan onszelf is om de mate van ons eigen succes aan te tonen. Door ons leven en werk worden we kanalen van dienstbaarheid voor anderen; in verhouding tot de wijze waarop we de tweede van de regels beoefenen, en zoals de kracht en volledigheid van de tweede ligt in het naleven van de eerste regel.

Dat is de derde stap – de spirituele dienstbaarheid aan het mensenrijk door haar leden hulp te bieden om te leven naar de Wijsheidsreligie van Verantwoordelijkheid die naar onveranderlijke Vrijheid en eeuwige Vreugde zal leiden.

⁸ II *Corinthiërs*, vi. 17.

⁹ *De Geheime Leer*, II, Eng.p.420.

De Derde Grondstelling van *De Geheime Leer* leert ons in de eerste plaats krijgers te worden en te vechten tegen de krachten van duisternis: blind geloof, lichtgelovigheid, bijgeloof; ten tweede gestimuleerd te worden door de krachten van licht: Verantwoordelijkheid en Opoffering; ten derde om te leven naar de Wet van Broederschap die voortkomt uit het besef dat wij en onze naasten in de Ene Meester-Ziel leven en dat er tussen die drie volkomen gelijkenis bestaat.

Deze drievoudige les is even diepgaand als ze moeilijk is. Na de melodieën van Pan klinken de woorden van Mercurius hard. Maar voor elke menselijke ziel komt het moment van besef waarin de fantasieën van stof-schoonheid, *prakriti-maya*, zullen worden gezien voor wat ze zijn en schrijnend verdriet teweeg zullen brengen. Heel nabij, hoewel gesluierd, is er de eenvoudige roem, de eenvoudige schoonheid, de eenvoudige grootsheid van het Eénogige Zelf dat onvermoeibaar werkt om ons weg te halen uit het rijk van verleden, heden en toekomst in dat van het Eeuwige Nu. De brug die elke menselijke ziel moet oversteken is die van Intelligente Verantwoordelijkheid en Opoffering door zelfopgelegde en zelfuitgedachte pogingen ☪

B.P.Wadia

Elementalen - Karma

[Dit artikel is een vertaling van 'Elementals - Karma' van William Q. Judge, voor het eerst gepubliceerd in *The Path*, juni 1888 (*Theosophical Articles by William Q. Judge*, Vol. I, The Theosophy Co., Los Angeles, 1980, pp.390-394).]

LEERLING: Mag ik u nog eens vragen of elementalen wezens zijn?

Wijze: Het is niet gemakkelijk om je een juist begrip te geven van de aard van elementalen; strikt genomen zijn ze dit niet omdat het woord *elementalen* werd gebruikt met betrekking tot een klasse ervan die geen bestaan heeft zoals stervelingen dat hebben. Het zou beter zijn de termen te gebruiken die in Oosterse boeken voorkomen, zoals Gandharva's, Bhuts, Pisacha's, Deva's, enz. Vele zeer bekende bijzonderheden over hen kunnen niet in gewone taal worden uitgedrukt.

Leerling: Verwijst u naar hun vermogen om te handelen in de vierde dimensie van de ruimte?

Wijze: Ja, tot op zekere hoogte. Neem bijvoorbeeld het leggen van een flink aantal knopen in een eindeloos touw, iets wat dikwijls op spiritistische seances wordt gedaan. Dat is mogelijk voor degene die bekend is met meer dan drie dimensies in de ruimte. Geen enkel driedimensionaal wezen kan dit en volgens uw begrip van 'materie' is het onmogelijk onder woorden te brengen hoe zo'n knoop kan worden gelegd of hoe een massieve ring door het materiaal van een andere massieve ring kan worden gebracht. Deze dingen kunnen door elementalen worden gedaan.

Leerling: Zijn ze niet alle van één klasse?

Wijze: Nee, er zijn verschillende klassen voor elk gebied van bewustzijn van de natuur en voor de indelingen daarvan. Vele kunnen nooit door mensen worden herkend. En diegene die tot een bepaald gebied behoren, kunnen niet handelen op een ander. Je moet ook bedenken dat de 'gebieden' waarover wij spreken elkaar doordringen.

Leerling: Moet ik daaruit begrijpen dat een helderziende of helderhorende te maken heeft met of beïnvloed wordt door een of andere bijzondere klasse of klassen van elementalen?

Wijze: Ja, een helderziende kan alleen die waarnemingen correct doen die behoren tot de gebieden tot waar zijn ontwikkeling reikt of is ontsloten. En

de elementalen op deze gebieden tonen de helderziende slechts het soort beelden dat tot hun gebied behoort. Andere gedeelten van het begrip of het ding dat wordt afgebeeld, worden mogelijk bewaard op gebieden die nog niet toegankelijk zijn voor de ziener. Daarom kennen maar weinig helderzienden de volle waarheid.

Leerling: Bestaat er niet een zeker verband tussen het Karma van de mens en elementalen ?

Wijze: Een zeer belangrijk verband. De elementale wereld is een krachtige factor geworden in het Karma van de mensheid. Daar deze wereld onbewust, automatisch en fotografisch werkt neemt ze de geaardheid aan van de mensenfamilie zelf. In vroegere tijden toen, naar we mogen aannemen, de mensen nog niet waren begonnen slecht Karma te maken, was de elementale wereld vriendelijker jegens de mensen omdat ze nog geen onvriendelijke indrukken had ontvangen. Maar zodra de mens onwetend begon te worden, en onvriendelijk zowel onderling als tegenover de rest van de schepping, begon de elementale wereld precies dezelfde geaardheid aan te nemen en de mensheid, om zo te zeggen, met gelijke munt terug te betalen, te wijten aan de handelingen van het menselijk ras. Juist als een ezel die, als hij wordt geduwd, zal terugduwen, of zoals een mens die, wanneer hij woedend of beledigend wordt behandeld, zich geneigd voelt precies hetzelfde terug te doen, zo zal de elementale wereld, daar ze onbewuste kracht is, op dezelfde wijze antwoorden of reageren als de mensheid naar haar toe heeft gehandeld, onverschillig of de handelingen van de mensen met of zonder kennis van deze wetten werden uitgevoerd.

Zo is de situatie ontstaan dat in onze tijd de wereld van de elementalen de geaardheid heeft en een werking uitoefent die een nauwkeurig gevolg is van alle daden, gedachten en begeerten van de mensen vanaf de vroegste tijden. En omdat de elementale wereld onbewust is en alleen handelt volgens de natuurlijke wetten van hun wezen, vormt ze een machtige factor in de werkingen van Karma. En zolang de mensheid geen gevoelens van broederschap en mededogen voor alle wezens ontwikkelt, zullen de elementalen even zo lang zonder de impuls blijven om voor ons welzijn te handelen. Maar zodra een mens of mensen ergens broederschap en liefde voor de gehele schepping beginnen te ontwikkelen, zullen de elementalen daar onmiddellijk beginnen dezelfde gesteldheid over te nemen.

Leerling: Hoe staat het dan met occulte verschijnselen die door Adepten worden teweeggebracht?

Wijze: De totstandbrenging van verschijnselen is onmogelijk zonder de hulp of de verstoring van elementalen. Elk verschijnsel vereist grote krachtinspanning en veroorzaakt een even grote storing in de elementale wereld;

deze verstoring ligt buiten de grenzen van het gewone menselijke leven. Hieruit volgt dat, zodra het verschijnsel is voltooid, de daardoor veroorzaakte storing weer vereffend moet worden. De elementalen verkeren in hevige beroering en storten neer in verschillende richtingen. Ze zijn niet in staat degenen die worden beschermd te treffen. Maar ze zijn wel in staat, of liever het is voor hen mogelijk, om binnen te dringen in de sfeer van onbeschermde personen, en vooral bij die personen die zich bezighouden met de studie van occultisme. En dan worden ze helpers in het concentreren van het Karma van die personen en veroorzaken dikwijls zorgen en rampen of andere moeilijkheden, die zich onder andere omstandigheden waarschijnlijk dusdanig over een langere tijd zouden hebben verdeeld dat ze als niet meer dan de gewone tegenslagen van het leven zouden worden beschouwd.

Dit werpt licht op de uitspraak dat een Adept geen verschijnsel teweeg zal brengen tenzij hij in het denkvermogen van een andere Adept van hogere of lagere rang, of van een leerling, de wens daartoe bespeurt; want dan wordt er een harmonische verhouding tot stand gebracht, evenals de stilzwijgende aanvaarding van de gevolgen die er mogelijk uit voortvloeien. Het zal ook helpen de vaak voorkomende vreemde tegenzin te begrijpen bij hen die verschijnselen teweeg kunnen brengen, om dat te doen in gevallen waar wij zouden denken dat het voortbrengen ervan weldadig zou werken; en ook waarom dit nooit gedaan wordt om wereldse belangen te bevorderen, wat gewone mensen als vanzelfsprekend zouden beschouwen, zoals het verschaffen van geld, het verplaatsen van voorwerpen, het beïnvloeden van iemands denkvermogen, enz.

Leerling: Wilt u mijn dank aanvaarden voor uw onderricht.

Wijze: Moge u de trap van verlichting bereiken. ❧

DE GEÛNIEERDE LOGE VAN THEOSOFEN

BEGINSELVERKLARING

Het richtsnoer van deze Loge is onafhankelijke toewijding aan de belangen van de Theosofie. De Loge staat buiten elke Theosofische organisatie. Zij blijft getrouw aan de grote Stichters van de Theosofische Beweging en houdt zich niet op met onenigheden of persoonlijke meningsverschillen.

Het werk dat ze ter hand heeft genomen en het doel dat ze voor ogen houdt, nemen haar te zeer in beslag en zijn te verheven om haar tijd te laten of lust te doen voelen zich met bijzaken op te houden. Dat werk en dat doel zijn de verbreiding van de Theosofische grondstellingen en de toepassing van die beginselen in de praktijk van het leven door een zich steeds beter bewust worden van het Zelf; een diepere overtuiging van Universele Broederschap.

Zij verklaart dat de onaantastbare grondslag voor eenheid onder Theosofen, waar en hoe ook geplaatst, overeenkomst van doel, streven en lering is. Daar deze grondslag de enig mogelijke en volmaakte band tussen de bij haar aangeslotenen vormt, is verdere reglementering of een bestuur overbodig. Zij stelt zich ten doel dit begrip onder Theosofen te verspreiden om zodoende de onderlinge eenheid te bevorderen.

Zij acht allen 'Theosoof' die de mensheid zonder onderscheid van ras, geloof, geslacht, persoonlijke omstandigheden of richting in waarheid dienen. Zij heet allen welkom die instemmen met deze grondslag en die wensen zichzelf door studie en op andere wijze te bekwamen om anderen steeds beter te helpen en te onderwijzen.

*'De ware Theosoof behoort tot geen geloof noch sekte
en toch behoort hij tot alle.'*